

**Mācāmie mācīties: skolu
un biedrību sadarbības modeļu
veidošana, mācīšanās motivācijas
paaugstināšanai sešās Latvijas kopienās**

Projekta metodiskais materiāls

2014

Starptautiskā iniciatīva “Eiropas iedzīvotāji kopienu labklājībai”

Projekts „Mācāmie mācīties: skolu un biedrību sadarbības modeļu veidošana mācīšanās motivācijas paaugstināšanai sešās Latvijas kopienās”

Grassroots Europe for Local Wellbeing

Learning to Learn – Targeting Learning Difficulties of Children from Marginalised Social Groups in 6 Rural Communities in Latvia

Iniciatīva “Eiropas iedzīvotāji kopienu labklājībai” Eiropā darbojas jau kopš 2011. gada, un Latvija bijusi starp tās partneriem kopš pašiem pirmssākumiem, radot iespējas vietējām kopienas organizācijām iesaistīties Eiropas līmeņa diskusijās par dzīves kvalitāti un pilsoniskās līdzdalības lomu. Viens no lielākajiem ieguvumiem ir starptautiskā un nacionālā mēroga tīklošanās un pieredzes apmaiņa, taču katru gadu projekta ietvaros arī Latvijā vietējie iedzīvotāji īstenojuši konkrētus kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanas pasākumus. Šogad Latvijas projekta mērķis ir mācīšanās motivācijas paaugstināšana, veidojot bērniem, vecākiem un skolotājiem kopīgu izpratni par to, kā var notikt mācīšanās. Projekta partneri sadarbībā ar skolām īsteno dažādas netradicionālas aktivitātes, lai parādītu – mācīšanās ir interesants un aizraujošs process, kurā labus rezultātus var sasniegt ikviens.

Projekta „Mācāmie mācīties: skolu un biedrību sadarbības modeļu veidošana mācīšanās motivācijas paaugstināšanai sešās Latvijas kopienās” **partneri:**

- Biedrība “Iespēju durvis” (Beverīnas novads), Linda Krūmiņa, info@iespejudurvis.lv, +371 29431271
- Ģimeņu biedrība “Ligzda” (Brocēnu novads), Laura Miķelsone, mikelsone.broceni@inbox.lv, +371 29333788
- Nodibinājums “Fonds – skolai pie ezeriņa” (Valmiera), Daila Ranše, v5vadm@valmiera.edu.lv, +371 26336719
- Biedrība “Mēs pasaulē” (Rugāju novads), Mārīte Orniņa, marite.ornina@gmail.com, +371 26451959
- Biedrība “Atrodi laiku sev” (Valkas novads), Kristiāna Brolīte, atrodilaikusev@inbox.lv, +371 26396000
- Biedrība “Kurmenes viļņi” (Vecumnieku novads), Kristīne Jansone, Vilni.kurmene@inbox.lv, +371 26299051

Projekts īstenots ar **Atvērtās sabiedrības fondu Izglītības atbalsta programmas** atbalstu.

Projekta sadarbības partneri:

Izglītības attīstības centrs

SFL iniciatīva „Pārmaiņu iespēja skolām”, iniciatīvas vadītāja Aija Tūna, aija.tuna@latnet.lv, +371 29416341

Par projekta aktivitātēm var uzzināt šeit:

www.iespejudurvis.lv

www.parmainuskolas.lv

www.iac.edu.lv

Kā izveidot stiprus pamatus attīstībai un izglītībai? Jāmācās mācīties!

Aija Tūna, projekta konsultante

Vai skola ir vieta, kur rātņi jāsēž solu rindās un garlaikojoties jāapgūst nevienam nevajadzīgas zināšanas? Vai likumi, kurus mācāmies skolā, darbojas arī ārpus tās – dabā un cilvēku attiecībās? Vai mācīt kaut ko citiem ir viegli vai grūti? Sešās Latvijas kopienās – Beverīnas, Brocēnu, Rugāju, Valkas un Vecumnieku novados un Valmieras pilsētā – strādājošās biedrības apvienojās kopīgā projektā un nolēma iet talkā vietējām skolām, lai parādītu un pierādītu plašākai sabiedrībai, ka skola ir vieta, kur ir iespējams interesantā veidā, citam citu atbalstot, pie tam pilnīgi par brīvu, apgūt zināšanas, kas noder dzīvē, darbā un tālākās mācībās – sev pašam un arī citiem par prieku un labumu!

2014. gada aprīlī – decembrī astoņās Latvijas skolās notika diskusijas, pasaku pēcpusdienas, video tikšanās, sporta sacensības fizikā (jā, tā nav drukas kļūda!), ģimeņu forumi, pieredzes apmaiņa, atbalsta grupu veidošanās, novada mērīšanas akcijas, neparasta muzicēšana un daudzas citas interesantas lietas, kurās kopīgi darbojās gan skolēni, gan viņu vecāki un skolotāji. Tas notika projekta “Mācāmies mācīties: skolu un biedrību sadarbības modeļu veidošana mācīšanās motivācijas paaugstināšanai sešās Latvijas kopienās” ietvaros, ko ar Atvērtās sabiedrības fondu Izglītības atbalsta programmas (OSF ESP) finansiālu atbalstu īstenoja ģimeņu biedrība “Ligzda” no Brocēniem, Valmieras 5. vidusskolas atbalsta fonds “Skolai pie ezeriņa”, Rugāju novada biedrība “Mēs pasaulē”, biedrība “Atrodi laiku sev” no Valkas novada Zvārtavas pagasta un biedrība “Kurmenes viļņi” no Vecumnieku novada Kurmenes pagasta. OSF ESP atbalstītās iniciatīvas pamatdoma bija **atrast modeļus, kuros tiek apvienots skolu potenciāls – infrastruktūra un saiknes ar iedzīvotājiem – un nevalstisko organizāciju elastīgums un prasmes uzrunāt un iedrošināt.**

Projekta vadošais partneris bija biedrība “Iespēju durvis” no Beverīnas novada, kas, radusies Sorosa fonda – Latvija (SFL) iniciatīvas „Pārmaiņu iespēja skolām” laikā, izaugusi tik spēcīga, lai uzņemtos vadošo lomu šāda apjomīga sadarbības projekta īstenošanā. Latvijas biedrību sadarbība aizsākās jau 2011. gadā ar līdzdalību Izglītības attīstības centra (IAC) koordinētajā starptautiskajā iniciatīvā “Eiropas iedzīvotāji kopienai labklājībai”, kas apvienoja nevalstiskās organizācijas astoņās Eiropas Savienības valstīs, kā arī Latvijas pārmaiņu skolu un to draugu pasākumos.

Laikā, kad gan Latvijā, gan starptautiski aktivizējies diskurss par izglītības mērķiem un procesu, skolotāja lomu un profesionālismu jaunajā pārmaiņu laikmetā, sabiedrībā joprojām izplatīts priekšstats, ka pastāv barjera starp mācību procesu skolā kā noslēgtu, akadēmisku vidi un pārējām aktivitātēm, kurās skolēni (iespējams, arī skolotāji) iesaistās no mācībām brīvajā laikā, un kam nav vai ir minimāls sakars ar mācību procesā notiekošo. Nepilna gada laikā pašu mājās apkopota vērā ņemama pieredze par to, kā padarīt mācīšanās procesu bērniem un jauniešiem tuvāku, saprotamāku un jēgpilnāku, kā mazināt barjeras starp skolu un apkārtējo sabiedrību, kā iedzīvināt praksē atziņu, ka mūsdienu pedagoģijā cilvēciskās attiecības mācīšanās pieredzē ieņem jaunu, nozīmīgāku vietu, jo, kā raksta M. Fullans, “... visa mācīšanās pieredze dziļi sakņojas attiecībās, kas pastāv starp skolēniem un skolotājiem, starp pašiem skolēniem, starp skolēniem un viņu ģimenēm un sociālajiem tīkliem, kas sasaista tos, kuriem ir līdzīgas mācīšanās intereses un centieni”.

Ja esam vienisprātis, ka skolas uzdevums ir atklāt un attīstīt katra cilvēka potenciālu un radīt iespēju mācīties no dzīves un dzīvei dažādību iekļaujošos kontekstos, mums jāatceras arī, ka šajā gadsimtā varam izmantot visu, ko cilvēce noskaidrojusi par mācīšanos bioloģiskā, psiholoģiskā, pedagoģiskā u.c. aspektos. Mēs zinām, ka cilvēks mācās ar prātu (intelektuālā, kognitīvā, psiholoģiskā attīstība), bet zinām arī to, ka cilvēks kā sociāla būtne lieliski mācās *NO* citiem un *AR* citiem, savukārt kā bioloģiska būtne mācīšanās procesā iedarbina visu savu ķermeni. Kā nekad agrāk mēs zinām, cik būtiska ir drošas un stimulējošas vides nozīme – mācīties un attīstīties varam tur, kur jūtamies labi un droši! Tā vajadzētu būt skolā, un tieši tāpat vajadzētu būt arī mūsu kopienās un sabiedrībā kopumā, kas, patiesību sakot, ir vislabākais prakses lauks mūsu bērniem un jauniešiem, mūsu jaunajiem pilsoņiem – ne nākotnē, bet jau šodien.

Šajā materiālā jūs uzzināsiet, kā, pateicoties Rugāju novada vidusskolas fizikas skolotājam Jānim Ikstenam un sporta skolotājai Vijai Lancmanei ir tapis netradicionāls un aizraujošs sporta dienas formāts skolēniem un viņu vecākiem; kā Lelle Lupe, Mazā Raganiņa un citi tikpat aizraujoši personāži palīdz mācīties mazajiem zvārtaviešiem; kā organizēt mācīšanos daudzstāvu māju pagalmos, kā to darīja Brocēnos; kā nevis cīnīties ar telefoniem un citiem *gadžetiem*, bet, ņemot talkā Kurmenes piemēru, mudināt bērnus tos izmantot gramatikas viltību apgūšanai; kā no Beverīnas novada pedagogiem pārņemt Novada mērīšanas prasmes un kā Valmierā notika gan brīvdabas rallijs „Uzdrīksties būt gudrs!”, gan „Grāmatu stāstu” veidošana skolas bibliotēkā – kā dažādām auditorijām pastāstīt par dažādām grāmatām – tā, lai uzrunātu un ieinteresētu.

Profesionālā un starptautiski pieņemtā terminoloģijā projekta gaitā iegūto pieredzi varētu saukt gan par radošiem un inovatīviem, gan, kas ne mazāk svarīgi – sekmīgiem zemu izmaksu risinājumiem mācīšanās motivācijas veicināšanai un daudzveidīgu mācīšanās iespēju radīšanai. Projekta ietvaros mācījās gan skolēni, gan skolotāji. Arī vecāki un citi apkārtnes ļaudis guva iespēju labāk izprast, kas notiek mūsdienu skolā un kā pamazām mēs kā sabiedrība droši varam virzīties no bažām, ka skolēniem darbojas tikai ārējās motivācijas mācīties (laba atzīme, dāvana, uzslava), uz ticību, ka vienlaikus drošā un stimulējošā vidē veidojas (vispirms jau nepazūd!) iekšējā, paša apjaustā un nerimstošā vēlme izzināt, darboties un mācīties, kas saglabājas arī tad, kad neviens nestāv blakus, kad eksāmens jau nokārtots un skola pabeigta.

Tad nu lasiet, iedvesmojieties, pārņemiet, pielāgojot savai situācijai un savu skolēnu vajadzībām, un stāstiet mums par saviem atradumiem! Mācīsimies mācīties kopā!

Ceļavārdi lasītājam

Linda Krūmiņa, projekta vadītāja

Ikviena projekts, lai tas būtu liels vai mazs, lai kādu cilvēka dzīves nozari tas skartu, sastāv no trim galvenajiem elementiem – mērķa, uzdevumiem un rezultātiem. Parasti, un tas ir tikai saprotami, projektu atbalstītāji vēlas, lai šie rezultāti būtu izmērāmi.

Mūsu projekta mērķis bija mācīšanās motivācijas paaugstināšana, sadarbojoties nevalstiskajām organizācijām un skolām. Mūsu uzdevumi bija parādīt dažāda vecuma bērniem, ka mācīšanās var būt – IR – interesanta un zināšanu un prasmju apgūšanas formāti – bezgalīgi dažādi, bet pieaugušajiem – ka iesaistot mācīšanās procesā visus galvenos personāžus – bērnus, vecākus un skolotājus, ka arī visas maņas un apkārt esošos resursus, tiek veidota kopīga izpratne gan par mācīšanos kā aizraujošu procesu, gan par skolas kā kopienas aktivitātes veicinātājas un resursu centra lomu, un visbeidzot plašākai sabiedrībai kopumā – ka būtiska nozīme šāda veida projektos ir sadarbības partnerim – nevalstiskajai organizācijai.

Tādējādi šķiet tikai loģiski, ka projekta rezultāts ir “paaugstināta mācīšanās motivācija”. Bet ko nu? Kā gan to izmērīt, kā noteikt, ka projekta dalībnieki tagad tik un tik uzdevumus tādā un tādā programmā veic ar lielāku interesi vai izpratni? Vai ka vecāki tik un tik reizes biežāk aizdomājas, ko un kā palīdzēt savam bērnam mācību procesā? Jāatzīst, ka mums nav tādu tehnisku mērījumu, ko var ielikt tabuliņās, saskaitīt. Tomēr – pag, izrādās, ka ir gan!

Mums ir projektā iesaistīto dalībnieku atsauksmes. Mums ir anketas, kurās **Beverīnas novada** skolu “mērītāji” visi kā viens apgalvo, ka apgūt matemātikas sakarības un vienādojumus, mērot un veicot aprēķinus par sava pagasta dižkoku vai pilskalnu, ir daudz interesantāk, nekā risināt bezpersoniskus uzdevumus grāmatās, ka **Zvārtavā** māmiņas ar mazuliem augstu novērtē iespēju “izrauties” no mājas ikdienas, apmeklējot radošās lasīšanas pēcpusdienas. Mums ir filma, kurā **Brocēnu** brīvprātīgie jaunieši atzīst, ka vadīt pagalmu nodarbības bērniem bijis ļoti noderīgi arī pašiem, jo apgūtas daudzas ar saskarsmi saistītas zināšanas. Mums ir Brocēnu ģimeņu foruma dalībnieku atziņas par to, ka skolā forumā pavadītais laiks bijis ļoti vērtīgs un ir gandarījums par piedalīšanos. Mums ir **Rugāju novada** pirmsskolas skolotājas izstrādāts metodiskais materiāls mūzikas nodarbībām, kurās ikviens bērns ir muzikants. Mums ir bērnu atsauksmes par brīvdabas ralliju **Valmieras** 5. vidusskolā, kur, piemēram, meitene Maija saka: “Man ļoti patika, jo bija izdomāts, kā interesanti pildīt uzdevumus dažādos mācību priekšmetos. Bija, kas interesants un savādāks”. Mums ir materiāls par **Kurmenes** video darbnīcām, kur to dalībnieki skolēni, raksta, ka, lai gan darbs pie filmu veidošanas bijis ļoti grūts, ir gandarījums par paveikto, un ir gūta pieredze gan problēmu risināšanā, negaidot to no citiem, gan stiprinātas pastāvīgā darba iemaņas. Visbeidzot, mums ir visās partneru skolās veikta vecāku, skolotāju un bērnu mini aptauja par to, kā viņi gribētu, vai kā viņiem ir vieglāk mācīties, kur varam atrast pavisam konkrētus ieteikumus, kuru iestrādāšana mācību procesā neprasa pilnīgi nekādus papildu resursus – ka būtu labāk, ja varētu rakstīt ar zīmuli, ja varētu mācību stundas noturēt ārā, svaigā gaisā, ka drošāk ir tad, kad skolotāja palīdz, bet interesantāk tad, kad darbojas praktiski un grupās, kad ir pārsteiguma moments un eksperimenti.

Tomēr mums ir ne tikai dalībnieku atzinīgie novērtējumi un tā netveramā sajūta, ka ir labs darbs izdarīts ne tikai citiem, bet arī pašiem sev. Mums ir katra partnera projekta īstenošanas procesā

gatavots un apkopots materiāls, ar kuru labprāt vēlamies dalīties. Šajā materiālā ir gan pasākumu apraksti iedvesmai, gan pavisam konkrēti materiālu paraugi un uzdevumi, kurus ikviens var brīvi lietot pēc saviem ieskatiem.

Metodiskā materiāla struktūra un satura apraksts

Projektu īstenoja seši sadarbības partneri, kuri visos projekta dokumentos norādīti sākotnēji nejauši izvēlētā kārtībā; šī kārtība tiek ievērota arī šajā materiālā, un tā ir šāda:

Biedrība “Iespēju durvis” (Beverīnas novads)

Ģimeņu biedrība “Ligzda” (Brocēnu novads)

Nodibinājums “Fonds – skolai pie ezeriņa” (Valmiera)

Biedrība “Mēs pasaulē” (Rugāju novads)

Biedrība “Atrodi laiku sev” (Valkas novada Zvārtavas pagasts)

Biedrība “Kurmenes vilņi” (Vecumnieku novada Kurmenes pagasts)

Par katra partnera īstenoto projekta sadaļu sniegts īss ievads, kam seko aktivitāšu apraksti. Katra partnera projekta aktivitātes dalījās trīs grupās: aktivitātes bērniem, vecākiem un skolotājiem, tāpēc arī šajā aprakstā aktivitātes grupētas šādi. Katrs partneris pats izvērtēja, kura mērķa grupa ir visbūtiskākā, tāpēc aktivitāšu sadalījums ne visiem partneriem ir proporcionāli līdzīgs. Jāakcentē arī tas, ka, sākot darīt kaut ko vienai mērķgrupai, turpat blakus jau parādās arī citas, un rezultātā devēji un ieguvēji ir visi. Nav norādītas pilnīgi visas projekta aktivitātes, drīzāk katra partnera “veiksmes stāsti”. Ja projekta ietvaros tika organizēti tradicionāla formāta semināri vai tikšanās ar speciālistiem, tad ir norādītas šo semināru tēmas – tas atspoguļo tematiku, kas attiecīgajā laika periodā šķitusi būtiska projekta dalībniekiem. Tāpat arī norādīti partneru izmantotie ārējie resursi – pasniedzēju uzvārdi, apmeklētie zinātnes centri vai organizācijas, par kuriem varam sniegt savas atsauksmes.

Ja vēlaties izmantot vai aplūkot kādu no mūsu aktivitāšu aprakstos minētajiem materiāliem, tad klikšķinot uz vārdiem **oranžā** krāsā aktivitāšu aprakstu tekstā, nokļūsi tieši pie attiecīgajā aprakstā minētā uzdevuma, shēmas vai cita materiāla. Šie praktiski izmantojamie materiāli sarindoti pielikumā, iepriekšminētā partneru saraksta kārtībā, kas pievienots pēc visu partneru projekta aktivitāšu aprakstiem.

Tāpat arī, klikšķinot uz aprakstā norādītajām saitēm, varēsiet apskatīt projekta partneru veidotos video materiālus.

Šī metodiskā materiāla sākumā atrodama visu projekta partneru kontaktinformācija. Mēs labprāt sniegsim papildus skaidrojumus vai informāciju par īstenotajām projekta aktivitātēm, kā arī dalīsimies pieredzē un – mācīsimies no Jums!

Biedrība “Iespēju durvis” (Beverīnas novads) un Brenguļu sākumskola, Trikātas pamatskola un J. Endzelīna Kauguru pamatskola

Darbības Beverīnas novadā bija vērstas uz mācīšanas iemaņu uzlabošanu vai pat pirmatnējo prasmju izveidošanu. Projekta ietvaros bērniem un skolotājiem tika veidota vide, kurā bija iespēja pirmkārt jau vispār aizdomāties par to, kā mēs mācamies, vai mēs mācamies, un vai mēs zinām, kā varētu to darīt labāk, vai to vispār ir iespējams izdarīt labāk, ērtāk vienkāršāk, vai tieši pretēji – pamatīgāk.

Skolās, ierastajā sistēmā un ikdienas skrējienā nereti ir grūti atbalstīt bērna dabisko izzīņu un vairot motivāciju kļūt vēl zinošākam un prasmīgākam. Motivācijas – līdz ar to arī pozitīvu sasniegumu – zudums bieži saistīts ar situāciju ģimenē, un reizēm pat neizprotamu apstākļu dēļ bērns nav ieinteresēts sevis pilnveidošanā.

Taču katrā skolā ir iespējams vismaz daļēji ietekmēt vidi, kaut vai uzdevumu izvēlē, stundas organizēšanas formā u.c. nemateriālās vērtībās un procesos. Tieši šie principi tika īstenoti projekta aktivitātēs:

Pasākumi bērniem

Izmērīsim novadu. Aktivitāte paredzēta 1.– 6. klašu skolēniem, bet to var adaptēt un izmantot arī citām vecuma grupām. Pamatā ir situācijas radīšana, kad mācīšanās notiek netieši, ne didaktiski, kā spēle, un galvenais noteikums ir izpildīt uzdevumu un uzzināt – cik, kāds, cik daudz, cik garš utt. Uzdevumu izpildi koordinēja klašu audzinātāji; daļa no viņiem nav matemātikas skolotāji, taču arī tad ļoti labi tika galā ar praktiskajām dzīves situācijām. Turklāt uzdevuma galvenā jēga noteikti nebija izskaitīt logus vai izmērīt tiltu, bet tieši sadarbība, komunikācija, lai vienotos, kā uzdevumu risinās, ko darīs, kad darīs, kurš darīs. Skolēniem un arī skolotājiem ir radīta iespēja/motivācija mācību procesā izmantot sev tuvu, ikdienā zināmo objektu mērus, skaitus prasmju un zināšanu nostiprināšanai. Skaitot savas skolas logus, interese mācīties ir daudz augstāka nekā grāmatā skaitot kādas vienības uzdevumā, kurš nav personiski pieredzēts.

3.klase mēra Trikātas skolas perimetru

Apraksts. Bērni kopā ar skolotājiem “mērīja” kādu noteiktu objektu skolā vai tuvākajā apkārtnē, pierakstus apkopojot vienotā **tabulā**; pēc tam rezultāti tika salīdzināti ar pārējās novada skolās iegūtajiem. Saņemot arī citu skolēnu veikto mērījumu rezultātus, skolēni veica kvantitatīvo salīdzināšanu. Mēs izvēlējamies skaitīt un mērīt šādus objektus, kā arī ievērot to īpašās pazīmes:

1. klase – skolas ēkas logi (logu skaitīšana pa stāviem, pēc tam kopā)
2. klase – dižkoks pagastā (apkārtmērs, garums, ko nosaka pēc ēnas, suga, atrast informāciju par koka vecumu, konstatēt vidi, kurā tas aug)
3. klase – skolas ēkas un sporta laukuma perimetrs (katras ēkas sienas garums, sporta laukuma garums un platums, perimetra aprēķināšana)
4. klase – tilts pagastā (platums, garums, aizsargmalas augstums, informācija par būvniecības gadu, būvniecības materiāli, upes nosaukums)
5. klase – akmens pagastā (apkārtmērs, augstums no zemes, diametrs, aprēķināt rādiusu, ieža veids, īpašās pazīmes, vide, kurā atrodas)
6. klase – pilskalns pagastā (apkārtmērs, platums, garums, aprēķināt laukumu, noteikt aptuveno augstumu)

Kauguru skolas 2.klase dižkoka mērījumos

Mācāmie mācīties no pašvaldības darbiniekiem. 7.–9. klašu skolēni devās pie pašvaldības administrācijas darbiniekiem, lai intervijas formā, izmantojot iepriekš sagatavotu **anketu**, uzzinātu būtiskākās konkrētā amata veikšanai nepieciešamās prasmes un informāciju, kā arī šo darbinieku pieredzi par to, kā šādu informāciju labāk atrast vai atcerēties. Šādā veidā skolēni ne tikai uzzināja par praksē nepieciešamām zināšanām, bet arī trenēja saziņas prasmes. Jāsaka gan, ka bija gadījumi, kad pieaugušie varēja būt pretimnākošāki un sniegt izsmeļošākas atbildes, jo skolēni bija patiesi ieinteresēti šī uzdevuma veikšanā. Lai izvairītos no šādām situācijām, vērts iepriekš ne tikai sazināties ar pieaugušajiem, pie kuriem skolēni dosies, bet arī informēt viņus par projektu un īpaši aicināt būt atsaucīgiem.

Drauga padoms. Bērni pa klasēm vai klašu grupām izzināja un, izrunāja paņēmienus un „knifiņus”, kuri nepieciešami un noder, lai ērtāk vai ātrākā laikā varētu iemācīties mācību saturu,

jo izrādās, ka skolēniem nav pietiekamu prasmju, zināšanu un iemaņu, kas ļauj izmantot dažādas metodes labākai mācību satura apguvei. Projekta ietvaros skolēni un skolotāji aktivizēja jau sen piemirstus, kādreiz lietotus, un arī jaunus paņēmienus, kas atvieglo mācību procesu gan skolotājiem, gan skolēniem.

Apraksts. Atbilstoši iedalītajai tēmai, skolēni izvēlas izdomāt un apkopot padomus un palīglīdzekļus, kas palīdz mācīties un kuri ir praktiski noderīgi un aktuāli mācību satura apguvē šādos aspektos: atmiņa, uzskates un atgādnes, uztvere un izpratne, konspektēšana.

Katra novada skola pati izlēma, kā organizēt šo aktivitāti. Trikātas skolā katrai klašu grupai tika iedalīts konkrēts aspekts: 1., 2. un 4. klase – Atmiņa, 3. un 5. klase – Uzskates un atgādnes, 6. un 7. klase – Uztvere un izpratne, 8. un 9. klase – Konspektēšana. Arī Brenguļu sākumskolā katra klase darbojās ar savu aspektu, bet Kauguru pamatskolā visas klases izskatīja visus aspektus, bet pēc tam notika balsošana par skolēnuprāt visnoderīgākajiem padomiem.

Balsošana par mācīšanās padomiem Kauguru pamatskolā

Lielā stunda. Aktivitāte paredzēta kā iepriekšējās aktivitātes “Drauga padoms” aprobācija praksē. Īstenojot dažādus uzdevumus, skolēni izmantoja iepriekš pašu par labākajiem atzītos padomus.

Apraksts. Trikātas pamatskolā šī aktivitāte tika pieskaņota tobrīd aktuālajai Miķeļdienai. Katrai klasei tika uzticēts izzināt kādu ar Miķeļiem saistītu tēmu dziesmā, rotaļā, mīklās u. tml. Visas klases sapulcējās skolas zālē, kur katra saņēma īpašu uzdevumu. Uzdevuma veikšanai tika dotas 20 minūtes, pēc tām skolēni sastapās atkal visi kopā un uzzināja, ko katrs iemācījies un kā tas noticis. Pozitīvais ieguvums no šīs aktivitātes pirmkārt bija visu bērnu iesaistīšanās un savstarpēja izziņas materiāla apgūšana. Katras klases skolēniem darot kaut ko atšķirīgu, ir vērojama labāka uzmanības noturība kopumā, jo katrs Miķeli atklāj citiem nezināmā veidā.

Miķeļdienas Lielā stunda Trikātas pamatskolā

Savukārt Kauguru pamatskolā visā skolā bija izvietotas darba stacijas, kurās pabija un darbojās visu klašu skolēni. Daži no **uzdevumiem** aizgūti arī no 2014. gada rudenī TV3 demonstrētā populārā raidījuma "Es mīlu tevi, Latvija".

Brenguļu sākumskolā tika spēlētas bērnu vecumam atbilstošas rotaļas.

Citi pasākumi: Pasākumi vecākiem

Visās trīs novada skolās vecāki tikās ar skolā strādājošajām logopēdi un psiholoģi. Speciālistes iepazīstināja vecākus ar savu ikdienas darbu, sadarbību ar bērniem, kā arī piedāvāja vecākiem iespēju pašiem izmēģināt dažādus uzdevumus, ko veic bērni, un atbildēja uz vecākus interesējošajiem jautājumiem.

Pasākumi pedagogiem

Pedagogiem projekta ietvaros tika noorganizētas trīs tikšanās ar dažādiem speciālistiem. Tēmas: "Uztveres nozīme mācīšanās procesā" (I. Kondratjeva), "Idejas, ierosmes un metodes lasītprasmes attīstīšanai" (M. Bušmanis), un "Saskarsmes veidu un emocionālā noskaņojuma nozīme mācību procesā" (K. Medne).

Ģimeņu biedrība "Ligzda" (Brocēnu novads), Brocēnu vidusskola un Jauniešu centrs "Kopā"

Plānojot savu līdzdalību projektā, mums bija svarīgi piedāvāt kompleksu, daudzveidīgu atbalstu skolēnu mācīšanās, uzvedības, socializācijas un valodas traucējumu novēršanai, iesaistot ne tikai audzēkņus, bet arī viņu vecākus un pedagogus. Iecerējām, ka projekta darbības būs vērstas gan uz skolēniem, gan vecākiem un pedagogiem, savukārt rezultātu ilgtspējas nodrošināšanā un sistemātiskā izmantošanā tiks iesaistīti vietējās pašvaldības lēmumu pieņēmēji.

Pirmais posms, kad bērns saskaras ar mācīšanās procesu, ir ģimene. Brocēnu novadā vēl ne reizi nebija noticis ģimeņu forums. Vairāk vai mazāk bija apzinātas dažādas mērķgrupas, bet ģimenes vēlmes un vajadzības bija atstātas novārtā. Lai uzlabotu mācīšanās procesu visa mūža garumā, nolēmām saaicināt ģimenes vienuviet un uzzināt, ko ģimenes domā par bērnu mācīšanos mājās jau no dzimšanas, visos izglītības posmos skolā un par vecāku mācīšanos visa mūža garumā. Vēlējāmies palīdzēt vecākiem izbēgt no audzināšanas kļūdām un kopā saturīgi pavadīt laiku.

Projekta īstenošanas darba grupa nolēma foruma gaitā iegūtos rezultātus iestrādāt Brocēnu novada attīstības plānā.

Pasākumi vecākiem

Brocēnu novada ģimeņu forums „Nāc, iesim kopā!”

Apraksts:

1. Izveidojām darba grupu, kuras sastāvā bija Izglītības pārvaldes (IP) vadītāja, IP metodiskā darba vadītāja, sākumskolas MA vadītāja, pirmsskolas MA vadītāja, divi vecāki un jaunatnes lietu koordinatore.
2. Plānojot forumu, daudz domājām par to, lai forums notiktu ģimenēm piemērotā laikā, lai tajā sniegtā informācija būtu saistoša vecākiem, lai mazuļi būtu nodarbināti, kamēr vecāki darbojas nodarbībās un darba grupās, lai foruma norise būtu iesaistīti visu vecumu bērni un arī jaunieši un, protams, lai iegūtie rezultāti tālāk tiktu izmantoti plānojot novada attīstību.
3. Lai vecākus vairāk informētu par ģimeņu forumu, katram skolēnam un pirmsskolas mazulim dienasgrāmatā ielīmējām informāciju par pasākuma norisi un nepieciešamību.
4. Pirmskolas iestādēs un sākumskolas klasēs bērni zīmēja savu ģimeni. Izstāde notika katrā mācību iestādē, un daļa darbu bija izstādīta forumā.
5. Forums notika sestdienā no 11:00 – 15:00. Reģistrējoties dalībnieki saņēma izdales materiālus par foruma norisi, uzlīmīti „Nāc, iesim kopā!” un zīmuli pierakstiem.
6. Sākumā visi dalībnieki pulcējās skolas zālē, lai noskatītos mazuļu sarūpēto koncertu. Tad vecāki devās uz nodarbību telpām.

Pirmskolas vecākiem nodarbību „Ģimenes un bērni kā vietējās sabiedrības „apdrošināšanas polises”” vadīja A. Tūna.

Sākumskolas vecākiem nodarbību „Sākumskolnieku vecumposma īpatnības un kā viņiem palīdzēt” vadīja D. Bērziņa.

Ar pamatskolas skolēnu vecākiem strādāja U. Kravalis, runājot par dažāda veida atkarībām un to novēršanu.

Kamēr vecāki bija nodarbināti, bērniem bija iespēja darboties sporta un radošajās darbnīcās, ko vadīja Brocēnu brīvprātīgie jaunieši. Bērni krāsoja, veidoja, zīmēja uz asfaltu, lika puzzles, rakstīja uz lielās tāfeles mācību klasē. Ļoti nopietni jādodomā par to, lai nodarbinātība būtu daudzveidīga un dažādām vecuma grupām. Noteikti vairāk vajag sporta aktivitātes, jo bērniem ātri apnīk pavadīt laiku vienā darbnīcā.

Pēc labi padarīta darbiņa, kopīgi mielojāmies kafijas un tējas pauzītē. Vecākiem bija iespēja satikt savus mazuļus, iepazīties ar viņu veikumu un kopīgi apskatīt izstādi.

7. Pēc teorētiskajām nodarbinātībām, vecāki strādāja diskusiju grupās, izsakot savu viedokli par to, kā skola un vecāki var motivēt bērnu mācīties, kas būtu jāmaina ģimenes un skolas sadarbībā un kā izaudzināt laimīgu bērnu? Grupas izveidojās, izmantojot punktu uzlīmītes uz foruma norises darba kārtības. Katrai grupai bija jāvienojas par vadītāju. Grupu darbā nepiedalījās skolotāji un domes darbinieki, lai rezultātā iegūtu pēc iespējas objektīvāku informāciju tieši no vecākiem. Katrā telpā atradās A0 formāta lapas ar uzdevumu, kas grupai jāapspriež 40 min. laikā. Katra grupa apsprieda visus uzstādītos jautājumus, pierakstot atbildes uz lapas.
8. Kamēr vecāki diskutēja, jauniešiem bija iespēja piedalīties sarunā ar U. Karvali par veselīgu dzīvesveidu un motivētu mācīšanos.
9. Noslēgumā darba grupas iepazīstināja ar paveikto un vienojās, ka ar iegūtajiem rezultātiem ir jāiepazīstina novada izglītības iestādes, Izglītības nodaļa un novada deputāti. Tas arī tika izdarīts. Tika nolemts atkal tikties forumā pavasarī.
10. Pēc foruma noslēguma, darba grupa un brīvprātīgie pārrunāja **pasākuma norisi**. Sapratām, ka ļoti svarīgi ir uzturēt sakarus ar tiem vecākiem, kuri atnāca uz forumu, un darīt visu iespējamo, lai daļa no diskusijās teiktā tiktu izpildīta. Nākotnē jādodomā par nodarbinātību jaunajām ģimenēm, ne tikai par bērnu audzināšanu, bet arī par savstarpējo saskaņu un ģimenes attīstību. Pavasarī esam iecerējušas forumā izspēlēt dažādas situācijas, lai paskatītos, kā dažādās sadzīves situācijās reaģē skolotāji un vecāki. Domājam arī par interaktīvām mācību nodarbinātībām mazuļiem.

Vecāki sapulcējušies ģimeņu forumā Brocēnu vidusskolā

Kamēr vecāki diskutē darba grupās, jaunieši vada darbnīcas mazajiem dalībniekiem

Šalva Anonašvili ir teicis: "Audzināšana, kas ir garīgās ass uzturēšana, nekad nebeidzas. Audzinās gan bērni, gan pieaugušie. Bet mums, pieaugušajiem, nezina kāpēc liekas, ka bērni dzimst tāpēc, lai mēs viņus audzinātu, bet sevi attiecībā pret viņiem uzskatām par audzinātiem cilvēkiem. Taču būt pieaugušajam vēl nenozīmē būt pilnībā audzinātam. Būtu labi padomāt arī otrādi: Bērni nāk pasaulē, lai labotu to, ko mēs esam sabojājuši, lai labotu mūs pašus."

Pasākumi bērniem

Vasaras nodarbības bērnu laukumīņā

Biedrība kopā ar Brocēnu brīvprātīgajiem jauniešiem organizēja interaktīvās mācību stundas vasaras brīvlaikā pirmsskolas un sākumskolas vecuma bērniem bērnu laukumīņā, kas atrodas starp sešām daudzstāvu mājām. Nodarbības notika 8 reizes pa divām astronomiskajām stundām.

Nodarbību nepieciešamību noteica ilgstošie novērojumi bērnu laukumīņā skolas brīvlaikos. Bērni paši neprot organizēties saturīgām nodarbībām, neprot organizēt lomu un komandu spēles. Ja kāds pieaugušais noorganizē spēli, bērni labprāt piedalās. Sapratām, ka vasara ir īstais laiks, kad, izmantojot neformālās izglītības metodes, jaunieši var bērniem iemācīt ne tikai zināšanas konkrētos mācību priekšmetos, bet arī komunikācijas un socializācijas prasmes, parādīt vecākiem kā organizēt nodarbības saviem bērniem mājās, pludmalē, dārzā utt. Protams, ieguvēji bija arī paši jaunieši.

Vasaras stundas Brocēnu daudzdzīvokļu māju pagalmā

Apraksts:

1. Pirms nodarbībām ar jauniešiem tika pārrunātas bērnu vecumposma īpatnības, kā veidot saskarsmi ar bērnu vecākiem, kā jauniešiem reaģēt dažādās sarežģītās situācijās.
2. Jaunieši izvēlējās, kādas mācību stundas sagatavos un novadīs.
3. Mācību stundām paralēli notika arī sporta nodarbības, seju apgleznošana un komandu spēles.
4. Ļoti nozīmīga loma pasākuma veiksmīgā norisē bija reklāmai. Brīvprātīgie jaunieši informāciju par nodarbībām izvietoja vietējā laikrakstā, novada mājas lapā, izveidoja afišas un izlika katrā dzīvojamās mājas koridorā un lielākajās cilvēku pulcēšanās vietās. Pirms nodarbībām informāciju ielika arī pastkastītēs un personiski uzrunāja vecākus pagalmos.
5. Mācību nodarbību sagatavošanā izmantojām interneta resursus un šādas grāmatas:
Saskaiti un atņem. Zvaigzne ABC, 2012.
G. Osters. Jautrā matemātika. Salbi, 1998.
G. Andersone u.c. Raibā pasaule. Zvaigzne ABC, 2011.
K. Eglīte, I. Eglīte. Burtu Ābece, Madris
I. Kušnere. Punktiņš, punktiņš, komatiņš. Jumava, 2011.
I. Kušnere. Spēles ceļiem tuviem un tāliem. Jumava, 2012.
H.J. Press. No rotaļām uz zināšanām. Zvaigzne, 1990.
Dž. Dreika, E. Lova. Vasaras darbu grāmata. Egmont Latvija, 2000.
6. Organizējot nodarbības, jāpadomā par laika apstākļiem piemērotu bērnu apģērbu, dzeramo ūdeni un, protams, arī par drošību.
7. Vienā nodarbības vietā jādarbojas vairākiem jauniešiem, jo situācijas var veidoties ļoti dažādas – bērni var sastrīdēties, kāds var sākt raudāt, kāds kautrējas utt.
8. Pēc katras nodarbības seko **izvērtējums** un atkal tālākie reklāmas pasākumi.
9. Nenovērtējams ir bērnu prieks, aizrautība un viņu dāvātie ziedi.

Mācību, socializācijas un uzvedības atbalsta pasākumi skolēniem

Biedrības biedri un brīvprātīgie jaunieši organizēja atbalsta pasākumus skolēniem ar mācīšanās traucējumiem, ar uzvedības problēmām, ar socializācijas problēmām un ar latviešu valodas apguves problēmām. Brīvprātīgie palīdzēja skolēniem izpildīt mājas darbus (paskaidrojot gan klātienē, gan izmantojot *skype*), organizēja nodarbības pagarinātās dienas grupas laikā, palīdzēja apgūt mācību saturu konsultāciju laikā un palīdzēja mācīties pēc stundām jauniešu centrā „Kopā”. Ar neformālās izglītības metožu palīdzību jaunieši palīdzēja skolēniem veiksmīgāk iekļauties mācību procesā, attīstīt mācīšanās, komunikāciju un sociālās prasmes.

Otrdienās 11. klases zēni vadīja sporta nodarbības sākumskolas bērniem, kuri 1. stundas laikā nepiedalās kora nodarbībā. Ceturtdienās jaunieši konsultāciju laikā palīdzēja skolēniem matemātikā, latviešu valodā, vēsturē, angļu valodā. Elektroniski tika sniegtas konsultācijas ķīmijā, fizikā un matemātikā. Jauniešu centrā „Kopā” katru vakaru bērni varēja pildīt mājas darbus, saņemot jauniešu palīdzību – paskaidrojumus, kā veikt darbus. Jaunieši atzina, ka šādā veidā

notika savstarpējā mācīšanās, jo arī viņi bija spiesti atkārtot mācību saturu, kas mācīts jau iepriekš. Skaidrojot citiem, paši varēja iemācīties vēl labāk.

Abas aktivitātes ir ilglaicīgas, jo esam apmierināti ar rezultātiem. Jauniešu veidoto filmu par projekta aktivitātēm variet noskatīties šeit: <https://www.youtube.com/watch?v=6uMrGBUsjXk>

Pasākumi skolotājiem

Skolotāju mācīšanās grupas profesionālās darbības izpētei un uzlabošanai

Esam secinājuši, ka visīstākā skolotāju profesionālā pilnveidošanās notiek skolā uz vietas, ikdienas darbībā, par to runājot, diskutējot, pētot, meklējot labākus risinājumus un iegūtos rezultātus izvērtējot. Šādi mācīties skolotājs var arī vienatnē, bet labi to darīt domubiedru grupā.

Skolotāju savstarpējās sadarbības formas var būt dažādas. Tas atkarīgs no vēlmēm un vajadzībām, no skolotāju pieredzes un gatavības sadarboties. Lūk, daži no veidiem:

1. Skolotāji var apvienoties grupā, lai atrisinātu kādu visiem aktuālu traucējošu problēmu.
2. Cita veida sadarbības grupas varēt būt, ja skolotāji jūt nepieciešamību kaut ko plānot un saskaņoti īstenot. Šādas grupas var veidot dažādu mācību priekšmetu skolotāji, kas strādā vienā un tajā pašā klasē.
3. Ir grupas, kas regulāri dalās un apmainās ar mācību materiāliem un kopīgi tos pilnveido.
4. Ir skolotāju sadarbības grupas, kad kopīgi tiek plānotas stundas, tiek kopīgi veidoti mācību materiāli; pēc stundu norises skolotāji atkal satiekas un pārrunā notikušo.
5. Tās var būt skolotāju grupas, kuri vienojušies savstarpējai stundu vērošanai un šo stundu analīzei. Grupu var veidot viena mācību priekšmeta skolotāji, bet ir veiksmīgi piemēri, kad šādās grupās kopā strādā pat dažādu jomu skolotāji.
6. Savukārt ar mācīšanās grupām mēs saprotam skolotāju grupas savas profesionālās darbības izpētei un uzlabošanai. Tas nozīmē, ka skolotājs ir nolēmis saprast, pilnveidot kādu konkrētu aspektu savā darbā, mainīt kaut ko savā darbībā; izdomāt, ko un kā viņš darīs, saprast, kā varēs zināt, vai notiek izmaiņas arī skolēnos un viņu darba rezultātos. Grupas loma ir atbalstīt un, ja nepieciešams, palīdzēt ar idejām.

Brocēnu vidusskolā izveidojās viena **skolotāju savstarpējās mācīšanās grupa**, kurā apvienojās 9 skolotāji. Pirmajā sanāksmē izvēlējamies vienu lielo kopīgi risināmo jautājumu – *Ko un kā darīt kopā?* Sadalījām kopīgo tēmu četrās apakštēmās un vienojamies, ka pie katras no tām strādās divi skolotāji. Apakštēmas:

1. Kā uzlabot informācijas apriti skolas avīzītē un mājas lapā? Kā veidot pozitīvu reklāmu medijos par skolu?
2. Kā iesaistīt skolas darbiniekus un vecākus pasākumu plānošanā, organizēšanā un norisē?
3. Kā iesaistīt skolēnus pasākumu norisē.
4. Pasākumu plānošana un informācijas aprite.

Mācīšanās grupai jādarbojas pēc noteiktas darbības shēmas:

1. Ko vispār grib izdarīt?
2. Kas notiek starp sanāksmēm, kāda ir komunikācija.
3. *Ir svarīgi, lai cilvēki teiktu, ko viņi domā, ka citi uzklausīs, nekritizēs. Lai runātu par to, kas izraisa šaubas, kas nesanāk.*
4. Izstrādā kopā noteikumus, vienojas tos izpildīt.
5. Individuālā pētījuma jautājuma formulēšana un darbības plānošana tuvākajam mēnesim. Izvēlas kaut ko vienu, ko es kā skolotājs darīšu, kas varētu ietekmēt rezultātu. Vāc pierādījumus, kas rada (vai nerada) izmaiņas. Ja kaut ko izmēģina un nesanāk, normāli no tā arī mācās, bet jādomā, kāpēc nesanāk...
6. Vienojas par mājas darbu. Nākamajai reizei jau ņem līdzi daudzveidīgus pierādījumus.
7. Ja nepieciešams kaut ko palasīt – ...
8. Nākamajā tikšanās reizē – prezentēšana, parasti neformāla, par novērojumiem, jautājumiem, idejām, iepriekš izlasīto, par plāniem un to, kas paveikts kopš iepriekšējās sanāksmes. Vienojas par turpmāko darbību.

Grupa tiekas reizi mēnesī. Obligāti jāpadomā par telpu, kurā notiek grupas sanāksme un cienastu.

Esam vēl tikai ceļa sākumā. Mācību gada noslēgumā varēsim ziņot par rezultātiem. Šo materiālu palīdzēja sagatavot skolotāja L. Čakāne.

Uzsākām vēl vienu skolotāju savstarpējo mācīšanās formu – **sadarbības darbnīcu**.

Sadarbības darbnīca iecerēta kā viena priekšmeta pedagogu tikšanās, sākot ar pirmsskolu un beidzot ar vidusskolu. Tikšanās reizēs pedagogi pārrunā sava priekšmeta problēmas, pārrunā, kā notiek pāreja no viena vecumposma uz otru, noskaidro, kas obligāti ir jāiemāca skolēnam attiecīgajā posmā, lai pāreja būt veiksmīgāka un skolēns justos drošs.

Pirmā sadarbības darbnīca notika sociālajās zinībās. Darbā piedalījās 23 skolotāji no visām novada izglītības iestādēm.

1. Sākumā apvienības vadītāja atgādināja skolotājiem par sociālo zinību mērķiem un uzdevumiem visos vecuma posmos un par to, kāda ir sociālo zinību loma izglītības sistēmā kopumā.
2. Pirmsskolas, sākumskolas un pamatskolas skolotājas novadīja visiem skolotājiem kopā 30 min. garu sociālo zinību stundu. Katra stunda tika pārrunāta. Redzējām, kas ir aktuāls katrā vecumposmā. Secinājām, ka nekad nav par agru sākt mācīt pat ļoti sarežģītas tēmas.
3. Skolotāji pirms sadarbības darbnīcas bija iesūtījuši jautājumus par problēmām, ar kādām viņi saskaras, mācot sociālās zinības. Atbildes pārrunājām kopīgi.
4. Nobeigumā nolēmām, ka nepieciešama vēl viena tikšanās reize, jo secinājām, ka globālās izglītības metodes ļoti labi strādā visos vecuma posmos. Tādēļ vairāk jāiepazīstas ar mācību un metodiskajiem materiāliem, kas izstrādāti globālajā izglītībā.

Brocēnu novada skolotāji sadarbības darbnīcā

Klašu audzinātāju sadarbības darbnīcā notika tikšanās ar Ansi Naudienu un Zuargusu (Viesturu Dūli). Nodarbībās piedalījās vairāk nekā 60 kolēģi no novada pirmsskolas iestādēm un skolām. A. Naudiens vadīja nodarbību par klasvadību. Tā nebija teorētiska nodarbība, bet praktiķa redzējums, kā kopā sadarbojoties ar skolēniem var panākt labāku rezultātu, kā palīdzēt skolēniem apgūt mācību vielu un tajā pašā laikā, savstarpēji vienam otru cienot, interesanti pavadīt laiku skolā.

Zuargusa vadītajā nodarbībā par emocionālo inteliģenci raisījās plašas diskusijas, kā to praktiski realizēt dzīvē, kā nenodarīt pāri sev un apkārtējiem. Abu nodarbību kopējais secinājums: *viss sākas ar pieaugušo spēju organizēt darbu klasē un prasmi veidot savstarpējās attiecības visos vecumos, un tikai pēc tam mēs varam prasīt skolēnu motivētu rīcību.*

Līdz mācību gada beigām šādas sadarbības darbnīcas notiks arī mūzikas, mākslas, mājturības, valodu, matemātikas un dabaszinību skolotājiem.

Nodibinājums “Fonds – skolai pie ezeriņa” (Valmiera) un Valmieras 5.vidusskola

Zināms, ka bērniem piemīt gan aktivitāte, gan zinātkāre, gan darbīgums, bet kur gan šīs īpašības nereti pazūd skolas vecumā? Jāatzīst: ja mācīšanās, kā jebkura darbība, ar laiku mēdz kļūt monotona un iepriekš paredzama, tā nerodina iepriekšminēto bērniem piemītošo īpašību attīstīšanu. Skolotāja uzdevums būtu ar dažādu motivējošu aktivitāšu palīdzību panākt, ka bērns atkal mācās ar prieku. Skolotājam jārada apstākļi, kuros skolēns ar interesi gribētu iesaistīties, taču vērts ir atcerēties, ka *visas lietas, it īpaši jaunās, jāievieš ar mēru, lai tās atkal nekļūtu par ikdienišķo, monotono, pārāk uzbāzīgo un pierasto.*

Plānojot aktivitātes projektā un pārskatot teorētiskos materiālus par mācīšanās motivāciju, darba grupa izmantoja Kalifornijas Universitātes profesora *Eric Jensen* izvirzītos faktoros, kas ietekmē bērnu uzmanību mācību procesā un paaugstina iekšējo motivāciju.

1. *Izvēles iespēju faktors.* Šis faktors aicina piedāvāt skolēniem gan satura, gan darbības veida, procesa, kā arī apkārtējās vides un resursu izvēles iespējas.
2. *Piederības faktors.* Šis faktors aicina izmantot personisko piesaisti veicamajam darbam: sasaitīt to ar ģimeni, draugiem, klasesbiedriem, vietu, kur dzīvojam (pilsētu, apdzīvotu vietu, valsti utt.), ar sadzīvi, veselību, mīlestību utt.
3. *Iesaistīšanas faktors.* Šis faktors aicina procesu padarīt emocionāli un enerģētiski piesātinātu, padarīt darbu par fizisku aktivitāti, izmantojot vienaudžu savstarpējo ietekmi darbā.

Pasākumi bērniem

Brīvdabas rallijs „Uzdrīksties būt gudrs”. Aktivitātes mērķis bija veicināt skolēnu interesi par mācību priekšmetiem, izmantojot ārpusskolas vidi un sporta aktivitātes. Tā tika plānota kā darbošanās grupā (klases komandā) Valmieras pilsētas atpūtas parkā „Dīvaliņu pļava”, paredzot fizisku darbību, jo uzdevumi jāveic vairākās stacijās, kuras atrodas noteiktā attālumā cita no citas, kā arī katrā stacijā jāveic uzdevums, kas saistīts ar kādu mācību priekšmetu.

Apraksts:

Pasākuma dalībnieki bija Valmieras 5. vidusskolas 5.–8.klašu un 10.–11.klašu skolēnu komandas (pasākums notika 27.maijā, 9. un 12.klašu eksāmenu sesijas laikā, tāpēc šīs komandas nepiedalās), kā arī viesu komandas no Beverīnas novada J. Endzelīna Kauguru pamatskolas un Trikātas pamatskolas un Burtnieku novada Ēveles pamatskolas. Katrā komandā bija pieci cilvēki. Dalībnieku mājas uzdevums bija izveidot komandu, izvēlēties komandas nosaukumu un padomāt par vienotu noformējumu; tad komandas pieteikumu iesniegt sporta skolotājiem.

Katras komandas uzdevums bija, izmantojot doto karti, apmeklēt 9 brīvdabas rallija stacijas un izpildīt tur dotos **uzdevumus**. Uzdevumu varēja sākt pildīt, kā arī saņemt atzīmi par uzdevuma izpildīšanu, tikai tad, ja komanda bija pilnā sastāvā. Uzvar tā komanda, kura uzdevumus veic īsākajā laikā.

Apbalvošana notika devītajā „Saldajā stacijā”, kur katrs dalībnieks saņēma kliņģera gabaliņu un sulas dzērienu. Labākās komandas pēc laika tika noteiktas 5.–6. klašu, 7.–8. klašu un 10.–12. klašu grupās un apbalvotas ar diplomiem.

Skolēni par brīvdabas ralliju „Uzdrīksties būt gudrs”:

Santa: Jāā... Tas bija interesanti. Bija interesanti uzdevumi un garšīgs kliņģeris.

Maija: Man ļoti patika, jo bija izdomāts kā interesanti pildīt uzdevumus dažādos mācību priekšmetos. Bija, kas interesants un savādāks. Skolotāji arī bija jautri. Patika, ka bija jānosaka akmeņu smagums.

Gita: Bija ļoti interesanti uzdevumi un patika darboties grupā.

Laura: Tas man bija kaut kas jauns. Nekad nebiju šādā pasākumā piedalījies. Tiešām forši. Visi, kas bijām komandā, bijām daudz saliedētāki, nekā parastā sporta stundā un vienkārši skolā. Viens otram palīdzējām, lai ātrāk virzītos uz priekšu.

Madara: Jā, man patika, jo tas bija kaut kas nedaudz savādāks kā parasti. Bija aktīva iesaistīšanās. Bija savādāks veids, kā pildīt uzdevumus. Patika, ka tas notika ārā. Patika, ka zināšanu iegūšana bija aktīva.

Anete: Viss bija ļoti interesanti un pārdomāti. Šajā pasākumā mēs strādājām kā komanda, atbalstījām viens otru, varējām izdomāt kā ātrāk nonākt no viena punkta uz nākošo.

Everita: Šinī pasākumā varējām uzlabot attiecības ar klasesbiedriem.

Kitija: Uzdevumi bija ļoti interesanti, radoši un praktiski – bija prieks piedalīties.

Viena no dalībnieku iecienītākajām rallija stacijām – pārbrauciens ar laivu

Rallija dalībniekiem prieks par rezultātiem

Grāmatu pēcpusdienas skolas bibliotēkā. Grāmatas rosina fantāziju un iztēli, izklaidē, māca, audzina. Grāmatas paplašina vārdu krājumu, ceļ izglītības un erudīcijas līmeni. Taču pusaudžiem nereti ir noliedzoša attieksme pret lasīšanu, bet lasīšanai būtu jāsaistās ar prieku un labsajūtu. Slikta lasītprasme ir viens no skolēnu motivācijas grāvjiem, tāpēc skolas bibliotēkā tika organizētas īpašas nodarbības lasītprasmes veicināšanai. Tika pielietota gan literārās tiesas metode, gan veidotas grāmatu prezentāciju pēcpusdienas ar īpašas klausītāju auditorijas piesaisti u.c. metodes. Mūsu skolā šī aktivitāte kļuva par vienu no veidiem kā uzrunāt, iesaistīt, ieintriģēt un atraisīt pusaudžu auditoriju. Aktivitātē piedalījās pamatskolas klašu skolēni kā grāmatu prezentētāji un 11.–12. klases klases skolēni kā žūrija. Prezentētāju mājas uzdevums bija mēneša laikā izlasīt savu izvēlēto grāmatu, izlozēt auditoriju, kurai izlasīto grāmatu būs jāprezentē, sagatavot prezentāciju, kā arī padomāt par atbilstošu vizuālo tēlu un tā noformējumu.

Mūsdienām netipisks skats – Valmieras 5.vidusskolā lasa visi

Apraksts

Grāmatu prezentācija notiek skolas bibliotēkā, piedaloties pamatskolas klases skolēniem, latviešu valodas skolotājam, skolas bibliotekārei un žūrijas pārstāvjiem no 11. vai 12. klases. Skolēns iznāk auditorijas priekšā un nosauc izlasītās grāmatas autoru un nosaukumu. Uztāšanās laikā viņš stāsta par grāmatu, it kā vērstos pie kādas konkrētas iedomātas auditorijas (pensionāri, rokeri, zoodārza darbinieki, valsts ierēdņi, panki u.c.). Skolēns ir sagatavojies ar vizuālo noformējumu līdzināties savai izvēlētajai auditorijai. Stāstot par grāmatu, prezentētājs cenšas ieinteresēt savus klausītājus, uzsverot konkrētās auditorijas intereses. Pēc prezentācijas žūrija – četri vidusskolēni, saukti par pārstāvjiem no tautas, izsaka savu viedokli par dzirdēto un uzdod jautājumus, lai labāk izprastu, vai skolēns ir izlasījis grāmatu, kā arī noskaidro, kā klausītāji ir uztvēruši prezentētāja priekšnesumu, vērtē cik saprotams, atraktīvs un interesants ir dalībnieka sniegums. Savu vērtējumu žūrija demonstrē ar karodziņiem: zaļš – patika, sarkans – nepatika. Skolotāja un bibliotekāre procesā īpaši neiesaistās, bet vēro visu no malas un vajadzības gadījumā palīdz gan žūrijai, gan prezentētājam.

Pasākuma noslēgumā skolotāja, bibliotekāre un žūrija kopīgi apspriežas, kādu vērtējumu dot katram dalībniekam. Vērtējumi tiek sniegti 10 ballu skalā. Tiek nominētas arī speciālās balvas – atraktīvākais dalībnieks, pārliecinošākais priekšnesums, labākais vizuālais noformējums. Klausītāji balso par interesantāko grāmatu.

Grāmatu prezentētāji iejutušies lomās

Citi pasākumi skolēniem un skolotājiem

Ekskursija sākumskolas skolēniem un skolotāju kolektīvam uz zinātnes centru „Zili brīnumi”. Sākumskolas skolēni iepazīna interaktīvu priekšnesumu ar šķidro slāpekli, hēliju un sauso ledu. Uzzināja, kas notiek ar ziedu, kā uzvedas baloni un kā top saldējums kosmiskā aukstumā. Savukārt skolotāji apguva enerģizētājus – īsus, priecīgus un viegli paveicamus fiziskus vingrinājumus, kas uzlabo koncentrēšanos, kurus pēc tam iespējams izmantot klasē. Kā informē zinātnes centrs „Zili brīnumi”, enerģizētāji ir zinātniski un praksē pierādīts veids, kā ātri, ar prieku un bez papildus līdzekļu ieguldīšanas uzlabot akadēmiskās sekmes, vai palielināt radošumu un atbrīvoties no spriedzes un agresijas.

4.a klase par redzēto zinātnes centrā „Zili brīnumi”:

Kristaps: Es uzzināju, ka zinātne ir ļoti interesanta.

Laura: Es uzzināju, ka no tādām vielām kā slāpekļis un sausais ledus var izgatavot saldējumu.

Megija: Bija aizraujoši. Es uzzināju daudz jaunumu.

Kristiāna: Man patika, ka mēs taisījām saldējumu. Būtu labi, ka to varētu darīt skolā.

Karīna Elza: Man patika, ka Zilos brīnumos visu varēja izmēģināt, pataustīt un izpētīt.

Skolotāji par redzēto zinātnes centrā „Zili brīnumi”:

Skolotāja Inga: Ļoti patika centra „Zili brīnumi” piedāvātais fizisko vingrinājumu komplekss, kas aktivizē smadzeņu darbību. Šos vingrinājumus pielietoju stundu sākumā, lai „iekustinātu” skolēnus.

Skolotāja Arta: Centrs „Zili brīnumi” pārsteidza ar aizraujošu prezentāciju un iespaidīgiem zinātniskiem pētījumiem. Vingrinājumus „Iekustini smadzenes” izmantoju sākumskolā, bērniem ļoti patīk.

Skolotāja Daila: Vingrinājumi „Iekustini smadzenes” vislabāk darbojas 7. klasē. Bērni ir aktīvi, aizrautīgi, labprāt iesaistās šajās aktivitātēs. Pēc tam varam vienoties par aizrautīgu mācīšanos. Ļoti vērtīga pieredze šajā projektā.

Sadarbības diena „Pilsētas bērni ciemojas lauku stundās” kopā ar Beverīnas novada Trikātas pamatskolu. Aktivitātes ietvaros 10 Valmieras 5. vidusskolas 6. klases skolēni ciemojās pie Trikātas pamatskolas 6. klases skolēniem un piedalījās viņu stundās, kā arī citās kopīgās aktivitātēs.

Biedrība “Mēs pasaulē” (Rugāji) un Rugāju novada vidusskola

Viena no galvenajām pamatidejām mūsu projekta aktivitātēs ir skolotāja un skolēna lomu maiņa. Skolēnam ir jāklūst par aktīvu mācību procesa dalībnieku, viņam ir jāmacās mācīties, skolotājam ir jāklūst par viņa konsultantu. Skolēni projektā mācās, darot paši, skolotāji ir tikai iedrošinātāji. Aktivitāšu mērķis ir mudināt skolēnus ar mācīšanās, valodas, uzvedības un socializācijas grūtībām apgūt jaunas mācīšanās prasmes, personīgo iniciatīvu, uzņēmību, spēju organizēt, spēju kaut ko jaunu izveidot un novadīt tā attīstību, gūstot pozitīvu mācīšanās pieredzi, tādējādi veicinot skolēnos veselīgu pašvērtējumu. Vecāku iesaiste projektā nepieciešama, lai klātienē veicinātu vecāku izpratni par mācīšanās traucējumu iemesliem un parādītu mūsdienīgas metodes kā tos novērst.

Pasākumi bērniem un vecākiem

Sporta un fizikas festivāls. Sporta diena Rugāju novada vidusskolas skolēniem nav nekas neparasts, taču Sporta un FIZIKAS diena mūs padarīja domīgus un radīja jautājumu – nu kā tad tos ir iespējams apvienot? Izrādās, ka tie nemaz nav jāapvieno – tie kopā pastāv jau no pasaules pirmsākumiem. Fizika ir mums visapkārt, tikai – mēs to neatpazīstam. Lai radītu skolēnos interesi un izpratni par vienu no sarežģītākajiem mācību priekšmetiem skolā – fiziku, Rugāju novada vidusskolā notika pasākums „Sporta un fizikas festivāls”, apvienojot skolēnu vidū populāro mācību priekšmetu „Sports” ar ne tik populāro – „Fizika”. Pateicoties fizikas skolotājam Jānim Ikstenam un sporta skolotājai Vijai Lancmanei ir tapis netradicionāls un aizraujošs sporta dienas formāts skolēniem un viņu vecākiem.

Apraksts

Šī ir iespēja iemācīties saskatīt fizikas sakarības ikdienas dzīvē, lai daudz vieglāk būtu to saprast un iemācīties mācību stundās. Izrādās, ka fizikas zināšanas ļauj citādi paskatīties uz apkārtējo pasauli un saprast, ka tā ir daudz aizraujošāka un interesantāka nekā mēs domājam. Mēs to darījām jaunajā Rugāju stadionā, kas ir ideāla vieta sportiskiem pasākumiem, bet to var darīt arī uz vienkārša laukuma vai pļavas!

Dalībnieki: skolēni no 1.–12. klasei

Dalībnieku skaits komandā: 6, 8 vai 10 – vēlams pāra skaits

Staciju skaits: vēlams tikpat, cik komandu, lai katrai komandai ir ko darīt. Mūsu festivālā bija šādas **stacijas**:

1. Gaismas nesējs. Strāva un elektrība
2. Kosmiskā molekula. Vielu uzbūve
3. Pretestības skrējieni ar avīzi
4. Āra boulings. Inerces likums
5. Līdzsvara laipa
6. Koka kājas. Līdzsvars

7. Magnētu trase. Magnētiskie lauki
8. Zelta acs. Perspektīva
9. Papīra tornis. Telpiskums
10. Olu ķeršana. Trajektorijas noteikšana
11. Gravitācija
12. Lēciens ar maisu

Uzvarētāji – visi, kuri piedalās! Taču katra komanda tiek pie savas nominācijas, tajā disciplīnā, kura padevās vislabāk. Tā pirmklasnieki ieguva nomināciju „Gravitācijas pavēlnieki”, jo vislabāk prata „ačgārno basketbolu” – trāpīt basketbola bumbu grozā, vispirms to metot pret zemi. Tika piešķirtas arī nominācijas – Gaismas nesēji, Kosmiskās molekulas, Ātrais pastnieks, Stabīlā dzērve, Zelta acs, Klusējošais arhitekts, Lidojošais cālis, Sasietais ķengurs. Fotografijas aplūkojamas **pielikumā** esošajā materiālā.

Tēvu dienas orientēšanās sacensības. Skolēniem un viņu vecākiem pielietojot zināšanas no ģeogrāfijas, matemātikas, bioloģijas un sporta stundām, bijā jāveic orientēšanās trase. Katrs dalībnieks saņēma karti un devās trasē, lai sameklētu kontrolpunktus, kas izvietoti Rugāju novada vidusskolas un ciema apkārtnē. Pēc grūtības pakāpes apkārtnē tika izveidotas vairākas trases. Atzīmēšanās kontrolpunktā notika mūsdienīgi – izmantojot īpašu elektronisko atzīmēšanās sistēmu.

Sacensībās piedalījās 232 Rugāju novada vidusskolas un Eglaines pamatskolas audzēkņi, viņu tēti un mammās. Daudzi no skolēniem pirmo reizi piedalījās orientēšanās pasākumā, turēja rokās karti ar leģendu un kompasu, centās izprast kartes zīmējumu un atrast, kā tas izskatās dabā.

Orientēšanās aizrauj

Mūsu pieredze: šis izrādījās ļoti iedarbīgs pasākums tēvu “atvilināšanai” uz skolu. Ir vispārzināms, ka tēvi nav tie, kas labprāt apmeklē sapulces, seminārus vai radošās darbnīcas skolā, taču šāds sportisks pasākums brīvā dabā acīmredzot bija licies gana saistošs dienas pavadīšanai svaigā gaisā kopā ar ģimeni.

Citi pasākumi

ORFF muzikālās metodes aprobēšana un metodikas izstrāde pirmsskolas vecuma bērnu attīstības veicināšanai. Izstrādāts **metodiskais materiāls** mūzikas pedagogiem divām nodarbībām ar mērķi attīstīt bērnu muzikalitāti, materiāls aprobēts sākumskolas mūzikas nodarbībās. Šī metode nodrošina radošu pieeju muzicēšanas procesam – dotais muzikālais materiāls un metodiskie padomi nav izpildāmi burtiski, tie kalpo kā vadlīnija, padoms. Pedagoģs pielieto pieredzi un intuīciju, jo katra situācija ir individuāla un katrs bērns ir radoša personība ar savu izdomu, fantāziju un eksperimentēšanas prieku. Bērnam vajadzīga tikai vadlīnija un nedaudz palīdzības, nevis ierobežojumi un prasības, kas jāizpilda.

Šīs metodes īstenošanai nepieciešami paši vienkāršākie mūzikas instrumenti

Sociālā kartēšana un skolēnu saskarsmes prasmju attīstība. Sagatavota aptaujas **anketa** novada iedzīvotāju sociālai kartēšanai drukātā un elektroniskā formātā ar mērķi izpētīt, iepazīt un dokumentēt novada iedzīvotāju resursus. Pētījums tiek īstenots, lai uzzinātu iedzīvotāju vajadzības, zināšanas, prasmes, pieredzi un tādējādi plānotu tālāk novada nākotni iedzīvotāju labklājības uzlabošanā. Pētījums notiks sadarbībā ar Rugāju novada vidusskolas vecāko klašu skolēniem un pašvaldības sociālo dienestu.

Daudziem skolēniem tā ir pirmā saskarsme ar anketēšanu un pētījumiem, līdz ar to šīs ir praktiskas mācības, lai sagatavotos zinātniski pētnieciskā darba izstrādei vai arī izmantotu iegūtās prasmes mācību referātos jebkurā mācību priekšmetā. Skolēni piedalījās anketas jautājumu sastādīšanā, strukturēšanā un noformēšanā. Nākošās prasmes ir saskarsmes un sarunas veidošana jeb anketēšana, aiznesot anketu mājas vecākiem un lūdzot to aizpildīt citiem radniekiem, draugiem, paziņām. Skolēniem patīk iesaistīties reālos uzdevumos, kuriem viņi redz rezultātu un pielietojumu.

Anketas tiks apkopotas un informācija sistematizēta, lai būtu izmantojama turpmāk dažādos nevalstisko organizāciju un pašvaldības projektos.

Pieredzes brauciens projekta dalībniekiem un atbalstītājiem. Vienas dienas pieredzes brauciena laikā apmeklējām divus projekta partnerus, iepazīstoties ar Biedrības „Iespēju durvis” darbību un izveidoto amatnieku un rokdarbnieku veikaliņu Trikātā, apmeklējām Valmieras 5.

vidusskolu, iepazīstot skolas darbību un Samsung planšetdatoru klasi, kā arī iepazīstot Valmieras pilsētu gida pavadībā.

Tiek iemēģināta Valmieras 5.vidusskolas "Samsung" klase

Pasākumi vecākiem un skolotājiem

Mācību seminārs "Vecāku un skolotāju sadarbība. Pieaugušo varas nodrošināšana un stiprināšana" (I. Gargurne) un mācību seminārs skolotājiem un vecākiem "Efektīvas mācīšanās pamati" (K. Bikše).

Biedrība “Atrodi laiku sev” (Zvārtavas pagasts, Valkas novads) un Ozolu pamatskola

Zvārtava ir neliels pagasts ar mazu iedzīvotāju skaitu, turklāt sabiedrisko ēku ģeogrāfiskais izvietojums nav pārāk veiksmīgs – tās atrodas ievērojamā attālumā viena no otras, tādēļ šī projekta galvenais mērķis bija sniegt atbalstu ģimenēm ar bērniem, veicot informatīvu darbu ar vecākiem, kā arī piesaistot iestāžu un organizāciju atbalstu, tādējādi veicinot šo ģimeņu socializāciju.

Skola izglīto bērnus, bet kurš izglītos vecākus? Šajā projektā biedrība nāca palīgā skolai un radīja iespēju izglītoties arī vecākiem. Procesā ieguvēji ir ne tikai ģimenes, bet arī skola.

Pasākumi vecākiem

Vecāku dienas skolā. Šī pasākuma mērķis bija veicināt vecāku un pedagogu sadarbību, pārrunājot aktualitātes izglītībā un veicināt vecāku iesaistīšanos, kopīgas izpratnes veidošanu. Vecāku diena skolā nenotika ierastajā vecāku sapulces formātā ar skolas personālu, direktori vai audzinātāju vadītāju lomā. Ir zināms, ka vecāki nelabprāt apmeklē sapulces skolā, jo zina, ka runa būs galvenokārt par bērnu sekmēm. Tāpēc šajās vecāku dienās fokusā bija tieši vecāku vajadzības un kopības sajūtas veidošana šajā nelielajā kopienā. Pirmajā reizē vecāki kopā skatījās filmu un pārrunāja tur redzēto, savukārt otrajā reizē bija tikšanās ar bāriņtiesas pārstāvi, kas izskaidroja vecākiem aktuālas, ar vecāku atbildību saistītas normatīvo aktu nianšes.

Atbalsta grupa vecākiem. Sociālā darbinieka vadītu atbalsta grupu apmeklēja astoņas māmiņas, kuras mācījās izzināt sevi, savus resursus, dalījās pieredzē ar citiem un ieguva atbalstu no citiem. Nodarbības apmeklēja ar prieku, jo citai tā bija iespēja atrauties no ikdienas pienākumiem, citai kā jauna apgūšana un sevis izzināšana.

Māmiņas atzina, ka atbalsta grupa bijusi ļoti noderīga

Aktivitāte tika organizēta biedrības telpās, tādējādi veicinot kopienas resursu izmantošanu un piedāvājot vecākiem dažādus sadarbības veidus. Atbalsta grupa vecākiem ir lieliska iespēja, kā mudināt vecākus apgūt ko jaunu un atcerēties jau iegūtās prasmes un zināšanas bērnu audzināšanā.

Skolotāji un vecāki "radošajā dienā" mācās kopā

Radošā diena. Psiholoģes S. Ozoliņas vadīta divu stundu nodarbība par vecāku, pedagogu un bērnu sadarbību, kas palīdzētu uzlabot mācīšanās motivāciju. Ar testa palīdzību katrs varēja noteikt savu rakstura tipu, un mēģinājām saprast, cik ļoti tas ietekmē sadarbību. Rezultātā vecāki iemācījās saprast, kāpēc bērni ir tik atšķirīgi un vai zināt par rakstura tipiem ir svarīgi. Tika analizēta konkrētu tipu saderība ikdienišķos gadījumos. Skolotāji par rakstura tipiem bija ziņošāki, bet vecāki iemācījās ko jaunu.

Pasākumi bērniem

Bērniem paredzētās projekta aktivitātes vērstas uz bērnu iesaistīšanu, mērķtiecīgu laika pavadīšanu, intereses rosināšanu par lasīšanu un lasītprasmes veicināšanu. Caur teatrāli vadītu pasākumu bērni nemanot apgūst jaunas prasmes un iemaņas.

Nodarbības apmeklēja dažāda vecuma bērni, kas viņiem ļāva komunicēt un mācīties – lielākie mācīja un palīdzēja maziem krāsot, griezt, kā arī lasīja priekšā tā, lai mazie varētu sekot līdzi un saprast izlasīto. Zīmēšana un krāsošana un citi darbošanās veidi ar pirkstiem ir svarīgi valodas attīstībai.

Māmiņas darbojas kopā ar mazuļiem

Māmiņas darbojās kopā ar mazajiem, nodarbības viņām bija iespēja pavadīt laiku vairāk ar bērnu un ārpus mājām un ikdienas.

Radošās „Pasaku darbnīcas” un “Lielie lasa mazajiem”

Šīs aktivitātes notika gan skolas laikā, gan vasaras brīvlaikā – saplūstot kopā kā brīvā laika pavadīšanas iespēja, kur ne tikai lasot, bet arī spēlējot galda spēles un apgūstot dažādus rokdarbus tiek veicināta grāmatu lasīšana, piedāvājot to kā interesantu un aizraujošu nodarbi. Darbnīcas notika skolā, pirmskolas grupiņas telpās, pagasta bibliotēkā, kā arī biedrības telpās.

Katru **pēcpusdienu** vadīja kāds pasaku vai literārs tēls, lasot atbilstošu grāmatu, tāpat arī katrā tikšanās reizē bērni pagatavoja kādu ar izlasīto darbu saistītu objektu, piemēram, lasot par Vinniju pūku, no balona tika gatavota bite. Izlasītais tika pārrunāts, salīdzināts ar bērnu pašu dzīves pieredzi, izspēlēts leļļu teātrī.

Radoša darbošanās kopā ar Vinniju Pūku

Savukārt māmiņām un lielajiem brāļiem un māsām tā bija iespēja uzlabot savas priekšā lasīšanas prasmes un apgūt jaunas metodes, kā darboties ar bērniem.

Biedrība “Kurmenes viļņi” (Kurmenes pagasts, Vecumnieku novads) un Valles vidusskola

Projekta laikā sadarbībā ar Valles vidusskolu notika aktivitātes trīs mērķgrupām – skolēniem, vecākiem un pedagogiem. Centāmiešiem veidot un plānot tādas darbības, kas veicina bērnu pašmotivāciju, spēju mācīties un darboties patstāvīgi, tai pat laikā darot to saistībā ar mācību saturu un neatrauti no skolas vides.

Pasākumi skolotājiem

Pedagogiem notika nodarbības par mācīšanās motivāciju un uzvedības traucējumiem.

1) „Mācīšanās motivācija” (U. Dzērve)

Nodarbības mērķis – veicināt izpratni par mācīšanās motivācijas veidošanos, faktoriem, kas to ietekmē, kā organizēt mācību procesu, ņemot vērā skolēnu motivācijas aspektus.

Skolotāji mācās

2) „Bērni ar uzvedības traucējumiem” (J. Pāvulēns).

Nodarbības mērķis – padziļināta nodarbības dalībnieku izpratne par atsevišķiem uzvedības traucējumiem, kas parasti sākas bērnībā un pusaudža vecumā, to izcelsmi, profilaksi, pārvarēšanas iespējām un darba specifiku strādājot ar mērķgrupas bērniem un jauniešiem.

Pedagogi ļoti atzinīgi novērtēja projekta ietvaros īstenotās aktivitātes, jo ikdienā skolas dzīvē papildus apmācības nenotiek bieži.

Plānojot un analizējot projekta aktivitātes kopā ar pedagogiem, kā nepieciešamība iezīmējās supervīzijas pedagogiem.

Dažas pedagogu atziņas pēc nodarbības “Mācīšanās motivācija”:

“Motivācijai ir ļoti liela nozīme apgūstot jaunas zināšanas. Svarīga mūsdienīga ieinteresēšana.”
“Radās pilnīga skaidrība par mācību stundas modeli. Zināju par motivāciju no grāmatām, bet

tagad man ir skaidrs, kā to izmantot stundās.”

“Guvu labas idejas par diferencētajiem uzdevumu risināšanas paņēmieniem.”

Pasākumi vecākiem

Mācīšanās motivācija, informācijas uztvere, atmiņa un dažādu personības tipu atšķirīgās uztveres īpatnības bija tēmas, kuras tika aplūkotas nodarbībās vecākiem.

“Kā veidojas mācīšanās motivācija” (D. Bērziņa) – sekmēt izpratni par iekšējo un ārējo motivāciju, par faktoriem, kas veicina vai kavē bērnu pašmotivētu izziņas procesu.

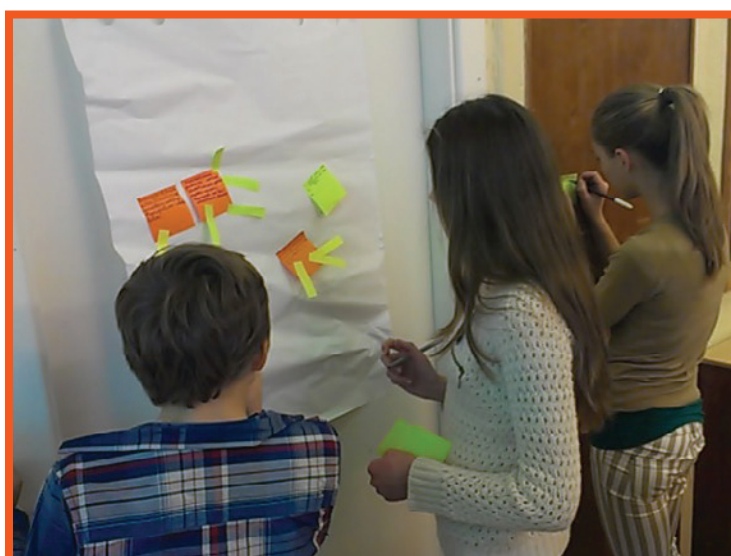
“Smadzeņu darbības īpatnības mācīšanās procesā” (P. Urtāns) – sekmēt izpratni par smadzeņu darbības pamatprincipiem informācijas uztverē, aspektiem, kuri būtiski ietekmē mācīšanās procesu.

“Uztveres tipi” (D. Bērziņa) – veicināt izpratni par cilvēku dažādiem uztveres tipiem un ar to saistītām mācīšanās īpatnībām.

Diemžēl jāsecina, ka aktivitātēs vairāk iesaistās motivētāku bērnu vecāki; tas nozīmē, ka jāturpina meklēt ceļus, kā uzrunāt un iedrošināt pārējos vecākus.

Pasākumi bērniem

Video darbnīcas – latviešu valodas nodarbības apvienotas ar video veidošanu “Video darbnīca ar valodas viltībām” (pasniedzēja I. Mazpane). Video darbnīca bija izaicinājums, jo latviešu valodas gramatika, šķiet, nav saistošākā tēma, tāpēc bija svarīgi atrast līdzsvaru starp interesi par video veidošanu un piedāvāto saturu. **Video veidošana kā metode** attīsta ļoti daudzas prasmes – spēju strukturēti, soli pa solim virzīties uz procesu, sākot ar ideju un beidzot ar filmiņu, plānošanu, sadarbību, lakonisku un tai pat laikā jēgpilnu valodu. Turklāt šī metode dod iespēju jauniešiem aktualizēt tās lietas, kas viņiem pašiem ir svarīgas.

Skolēni mācās viens no otra

Uz filmiņu pirmizrādi bija sanākuši ļoti daudzi skolēni, arī viena mamma, un rezultātus atzinīgi novērtēja gan pedagogi, gan skolēni. Filmu par video darbnīcu norisi varat apskatīt šeit: <http://failiem.lv/u/qzhiuih>

Jauniešu veidotās filmas apskatāmas šeit: "Mājdzīvnieki nav spēļmantiņas" <http://failiem.lv/u/xaejpyx> un "Domā ārpus telefona" <http://failiem.lv/u/wwhfgxi>.

Pielikumi

1. Biedrība “Iespēju durvis” un Brenguļu sākumskola, Trikātas un J. Endzelīna Kauguru pamatskolas (Beverīnas novads)

Uzdevuma lapas “Izmērīsim novadu” paraugs	34
Anketa “Mācāmies no novada darbiniekiem”	35
“Drauga padoms” - Brenguļu sākumskolas ieteikumi	36
Miķeļa lielā mācīšanās stunda Trikātas pamatskolā	38
Lielās stundas uzdevumi J. Endzelīna Kauguru pamatskolā	42

2. Ģimeņu biedrība “Ligzda”, Brocēnu vidusskola un Jauniešu centrs “Kopā” (Brocēnu novads)

Brocēnu novada ģimeņu foruma “Nāc, iesim kopā” diskusiju grupu apkopotie materiāli . . .	44
Brocēnu novada ģimeņu foruma pamatojums un secinājumi	46
Vasaras stundu ieguvumu izvērtējums	47

3. Nodibinājums “Fonds – skolai pie ezeriņa” un Valmieras 5. vidusskola (Valmiera)

Brīvdabas rallija uzdevumi	48
Brīvdabas rallija komandas karte.	49
Rallija papilduzdevuma piemērs	50

4. Biedrība “Mēs pasaulē” un Rugāju novada vidusskola (Rugāju novads)

Sporta-fizikas festivāla staciju apraksts	51
Metodiskais materiāls mūzikas nodarbībām pēc ORF metodes	56
Sociālā kartēšana Rugāju novadā	63

5. Biedrība “Atrodi laiku sev” un Ozolu pamatskola (Valkas novada Zvārtavas pagasts)

Radošo darbnīcu apraksti	65
------------------------------------	----

6. Biedrība “Kurmenes viļņi” un Valles vidusskola (Vecumnieku novads)

Valodas un tehnoloģiju apgūšanas pieredze Valles vidusskolā	67
Secinājumi par videodarbnīcu norisi un rezultātiem	77

1. Biedrība "Iespēju durvis" un Brenguļu sākumskola, Trikātas un J. Endzelīna Kauguru pamatskolas (Beverīnas novads)

Uzdevuma lapas "Izmērīsim novadu" paraugs

Sadarbībā ar biedrību:

AKTIVITĀTE 2.klasei Izmērīsim novadu !	SKOLA BEVERĪNAS NOVADĀ			Salīdzini		
	J.E. Kauguru pamatskola	Brenguļu sākumskola	Trikātas pamatskola			
Uzdevums: Dižkoks pagastā	Rezultāts	Rezultāts	Rezultāts	Saskaiti kopā	līdzīgi	
Uzraksti dižkoka sugas nosaukumu (ozols, kļava ...)					atšķirīgi	
Izmēri dižkoka apkārtmēru visresnākajā vietā					tievākais	
Izmēri dižkoka apkārtmēru visresnākajā vietā					vidējais	
Izmēri dižkoka apkārtmēru visresnākajā vietā					resnākais	
Izmēri dižkoka garumu (ēna un soļi)					īsākais	
Izmēri dižkoka garumu (ēna un soļi)					vidējais	
Atrodi informāciju par koka vecumu				garākais		
Atrodi informāciju par koka vecumu				jaunākais		
Atrodi informāciju par koka vecumu				vidējais		
Atrodi informāciju par koka vecumu				vecākais		
Vide kurā koks aug (pļava, ceļmala ...)						

Anketa "Mācāmieš no novada darbiniekiem"

Projekts "Mācāmieš mācīties: skolu un biedrību
sadarbības modeļu veidošana
mācīšanās motivācijas paaugstināšanai sešās Latvijas kopienās"

Mācāmieš mācīties no novada darbiniekiem

Jūsu vārds, uzvārds, amats:	
Kādi ir Jūsu galvenie darba pienākumi? (īsi – vienā, divos teikumos)	
Kāda ir galvenā informācija, ar kuru Jūs strādājat (piemēram: skaitļi, adreses, iedzīvotāju personas dati, utt.)	
Kādas 3 svarīgākās lietas jāatceras Jūsu profesijā?	
Kas ir jāatceras no galvas?	
Kas palīdz atcerēties?	
Cik daudz Jūs paļaujaties uz datoru, sistēmām, bāzēm? Kas notiek, ja kāds no šiem nedarbojas?	
Kā Jūs plānojat savu darba dienu?	
Kā bija, kad Jūs sākat strādāt – kas palīdzēja atcerēties, kur meklēt datus, atcerēties šos datus vai informāciju? (piemēram: datu/dokumentu sakārtošana noteiktā secībā, konkrētu darbību veikšana noteiktā kārtībā, utt.)	
Kādi ir personīgie knifīņi, kas palīdz (kāds īpašs atmiņas treniņš, datu izkārtojums, kas cits)?	
Kas palīdz koncentrēties darbam, kas traucē?	
Kā Jūs zināt, kur meklēt informāciju, ko ņemt vērā meklēšanas procesā? Kā to atceraties?	
Intervētāja vārds, uzvārds	
Skola, klase	

Jūsu ieteikums, jauniešiem izvēloties profesiju:

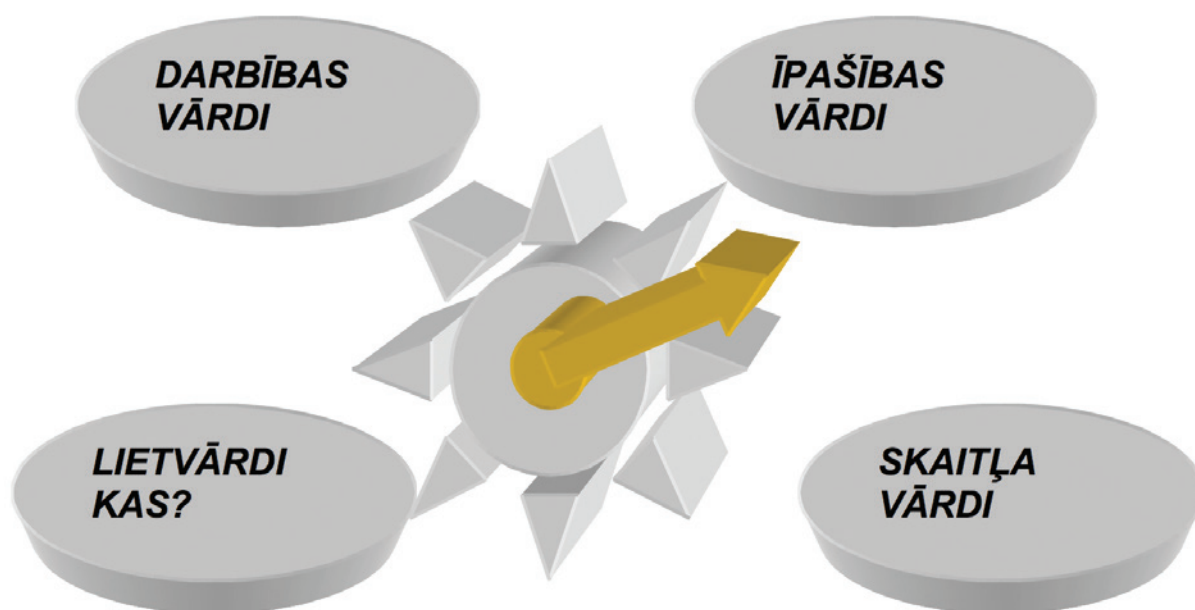
“Drauga padoms” - Brenguļu sākumskolas ieteikumi

Sarunās par to, kā vislabāk mācīties, noskaidrojām, ar kādiem paņēmieniem iegaumēt dzejoļus, reizes rēķinu, saskaitīšanas un atņemšanas sakarības un valodas gudrības. Noskaidrojām, kas tieši mācību procesā sagādā grūtības. Skolotāji atklāja bērniem noslēpumus, kā viņi paši sev vislabāk var palīdzēt. Nepieciešams tikai sagatavot atgādnēs, uzskatāmus materiālus, arī spēles. Skolotāju vadībā bērni ķērās pie darba. Rezultātā tapa brīnišķīgas lietas. Skolotāja Gunita ar 4. klasi uzskatāmi parādīja, kā atrast tekstā galveno, veikt pierakstus, veidot konspektus un pēc tam tos pielietot mācību darbā. Savukārt trešklasnieki kopā ar savu skolotāju Zandu gatavoja atgādnēs, kurās var ieskatīties, ja iemācītais aizmirsies. Viņu iecienītākais paņēmiens bija šāds: mācoties jaunu vielu, stundas beigās skolotāja ar bērniem pārrunāja svarīgāko, kas jāatceras. Uz A3 lapas bērni skolotājas vadībā uzzīmēja algoritmu, izkrāsoja, padarot to vizuāli pievilcīgu. Piemēram, alfabēta virknē atšķirīgās krāsās iekrāso patskaņus, līdzskaņus. Bērniem pašiem darbojoties, mācāmais paliek atmiņā. Ja mācītais aizmirsies, stundās iespējams viegli sameklēt, atkārtot, izskaidrot klases biedriem. Strādājot ar atgādnēm, bērns iemācās pats sev palīdzēt, vingrina atmiņu, līdz atgādnēs vairs nav vajadzīgas.

Skolotāja Līga Ķirse ar 2. klasi radoši darbojās pie materiāliem, kas veicina uztveri. Uztvere ir priekšmetu, parādību, situāciju un notikumu veseluma atspoguļojums apziņā, kas nenotiek ar tiešu iedarbību uz sajūtu orgāniem. Tai raksturīgs vienots stimula īpašību kompleksa atspoguļojums. Uztvere ir cieši saistīta ar sajūtām. Tādēļ veidojot materiālu, ir izmantotas redzes, dzirdes un taustes sajūtas. Bērni kopā ar skolotāju izgatavoja uztveres spēli. Tai nepieciešams rūtains laukums (10x10 cm) un 6 kartiņas. Trijās kartiņās ir latviešu tautiskie raksti, bet trīs kartiņu zīmējumu veidoja 2. klases skolēni. Šo spēli var spēlēt dažādi. To var spēlēt **1 dalībnieks** - izvēlas kartiņu un laukumu precīzi pārzīmē. Var spēlēt **pa pāriem**. Vienam dalībniekam ir kartiņa, viņš diktē otram, kurus lauciņus ir jāiekrāso. Var spēlēt **grupā** kā “klusos telefonus”. Vienam spēlētājam ir kartiņa, tas informāciju nodod tālāk, klusu pasakot pie auss nākamajam dalībniekam. Pēdējais iekrāso rūtiņās sadzirdēto informāciju. Izrādās, ka spēlējot rūtiņu spēles, bērni ne tikai iemācās orientēties laukumā un darboties ar skaitļiem, bet arī izveidot rakstus un ornamentus.

Mūsu jaunākie skolas biedri - pirmklasnieki kopā ar skolotāju Gunitu Bajāri sagatavoja izpratnes pulkstenīti, ar kura palīdzību latviešu valodas gramatika kļuva saprotamāka.

Šo spēli spēlē tad, kad ir uzzināts kaut kas jauns: jauns vārdu krājums, nosaukumi, tēma, u.c., lai nostiprinātu un izprastu uzzināto.

Īpaši izgatavoto kartona ratu var piestiprināt pie tāfeles, sienas vai novietot uz galda. Klases dežurants (katru dienu cits skolēns) iegriež ratu un bultiņa norāda uz vienu no kartiņām. Tas nozīmē, ka jautājumi būs saistīti ar stundas tēmu, kurā jāiesaista ar bultiņu norādītā kartiņa.

Piemēri:

Tēma: Lieldienas

Bultiņa norāda: īpašības vārdi

Jautājums: Kāpēc ola ir **baltā** krāsā?

Atbilde: **Baltā** krāsā tāpēc, ka tajā ir ļoti daudz kaļķa.

Tēma: Pavasara putni

Bultiņa norāda: darbības vārdi

Jautājums: Kur bezdelīgas **lido** rudenī?

Atbilde: Bezdelīgas rudenī **lido** uz siltajām zemēm. Utt.

Piebilde: pirmais spēli iesāk dežurants vai jubilārs un arī atbildētāju izvēlas jautājuma uzdevējs. Rotaļas laikā tiek fiksēti "*bonusīni*" par atbildēm, kuram vairāk ir atbilžu, tas iegūst tiesības uzsākt rotaļu.

Pēc materiālu izgatavošanas skolēni sadalījās grupās un praktiski izmēģināja pagatavotos līdzekļus. Balsojot par interesantāko, visi bija vienprātis, ka 1. vieta jāpiešķir rūtiņu spēlēm.

Visinteresantāk bija tad, kad ar šiem materiāliem iepazīstinājām vecākus, un ļāvām izmēģināt mūsu izgudrotās metodes. Tiešām smieklīgi, ka viņiem nemaz neveicās tik raiti. Mums vajadzēja skaidrot vairākas reizes par mūsu veidoto atgādņu pielietošanu mācību procesā.

Galū galā – mācījāmie mēs un mācījās vecāki, mācījāmie viens no otra un mācījāmie kopā.

Izrādījās, ka mācīties mācīties ir patiešām interesanti un patīkami. Tagad mēs zinām, kā palīdzēt sev un klasesbiedriem. Un, ja vajadzēs - arī vecākiem.

Miķeļa lielā mācīšanās stunda Trikātas pamatskolā

Klase	Mācīšanās	Aktivitāte	Piezīmes
1.	ATMIŅA	Tautas dziesmas	Darbs pāros: 2 bērni izvēlas vienu tautas dziesmu, katrs bērns iemācās 2 rindiņas no tautasdziesmas un pēc tam abi kopīgi noskaita pārējiem Miķeļa viesiem katrs savu rindiņu.
2.	ATMIŅA	Rotaļa	Iestudē rotaļu „Podu māte” – demonstrē pārējiem un aicina iesaistīties rotaļā (piem. meitene ar gariem, gaišiem matiem, tumšmatis zēns, kurš bieži mīl sēdēt uz savas kājas, muzikāla meitene.....)
3.	UZSKATES UN ATGĀDNES	Mīklas	Darbs pāros: katrs pāris izvēlas vienu mīklu, viens no pāra iemācās mīklu noskaitīt pārējiem Miķeļa viesiem zālē, vienlaicīgi otrs uz A3 lapas zīmē mīklas atminējumu. Liek pārējiem zālē atminēt, ja nezina atminējumu, rāda zīmējumu kā palīgu (ja atmin bez ilustrācijas demonstrējuma, rāda zīmējumu tikai pēc mīklas atminēšanas)
4.	ATMIŅA	Tautas dziesmas	Darbs pāros: katrs bērns iemācās vienu tautasdziesmu un pāri noskaita (divi mācās vienu un to pašu tautasdziesmu) noskaita to pārējiem Miķeļa viesiem zālē
5.	UZSKATES UN ATGĀDNES	Ticējumi	Darbs pāros: viens no pāra ticējumu iemācās izstāstīt pārējiem Miķeļa viesiem zālē, otrs to ilustrē uz vairākām lapām (pa soljiem, daļām Jauz vienas lapas, tad.... uz otras) izmantojot dažādus simbolus
6.	UZTVERE UN IZPRATNE	Teika „Grozgalvja dziesma”	Citiem prom esot viens izlasa teiku, pastāsta otram, tas trešajam utt. Vēro kā mainās stāstījumus, kas saglabājas, kas pazūd no oriģināla.
7.	UZTVERE UN IZPRATNE	Tautas dziesma „ Ar gailīti Rīgā braucu”	Jāiemācās Miķeļa dziesmai vārdi un visiem iesaistoties, katrs tās vārds jāiestudē, izmantojot žestus. Jānodemonstrē pārējiem Miķeļa viesiem.
8.	KONSPEKTI	Kas ir Miķeļdiena	Izkonspektē tekstu, prezentē konspektu pārējiem, vienlaicīgi iepazīstinot ar Miķeļdienas tradīcijām
9.	KONSPEKTI	Kas ir Miķeļdiena	Izkonspektē tekstu, prezentē konspektu pārējiem, vienlaicīgi iepazīstinot ar Miķeļdienas tradīcijām

1. klase

Tautasdziesmu piemēri:

Miķelītis labs vīriņš,
Tam svārciņi tumšpelēki;
Labāk svārki tumšpelēki
Nekā balta cepurīte.

Es izcepu kukulīti,
Vidū dūru caurumiņu;
Es mielošu Miķelīti
Caurumainu kukulīti.

2. klase

KUSTĪBU RAKSTI

• Podu māte.

Rotaļnieki – Podi – nostājas kolonnā aiz Podu mātes, turēdamies ik iepriekšējam pie vidukļa. Pircējs iet visiem apkārt un dzied par Podu māti, piedziedājumu dzied visi.

Tirgošanās ir jo
aizraujoša, jo Pircējs un
Podu māte asprātīgāk
sarunājas par Podiem un
to pirkšanu.

Piemēram:

– Labdien, Podu māt!

– Sveiks, sveiks!

– Vai podu dosi?

– Kā nu ne, tik kādu
gribi?

– Garu un tievu, bet ar
visplatāko vidukli.

– Kam tev tas vajadzīgs?
utt.

La- ba mana po-du māte: par kapeiku po-du dev'. Ziedu, ziedu ziemeli,
kā kupls lazdas krūms; virpu, virpu, vir- pu, vir-pupulē.

Tad sākas tirgošanās starp Pircēju un Podu māti, līdz kāds
Pods tiek pārdots un nostājas aiz Pircēja.

Ja Podu māte atsaikās pārdot, tad Pircējs dzied:

vai arī:

Suņi tavus kaulus grauzīs,

Izknābs vārņa tavu aci,

Ja tu podu man nedos'.

Ja tu podu man nedos'.

Materiāls no "Rudens grāmata", Mellēna, Muktupāvels, Spičs, AS "Grāmata", Rīga, 1991

3. klase

Mīklu piemēri:

Maza, maza sieviņa, viena mice galviņā. / Ozolzīle /

.....

Divi lieli strīdējās: Kā viens nāk, tā otrs bēg. / Saule un Mēness /

.....

Sarkans vīriņš, zaļa bārdiņa. / Burkāns /

.....

Ne logu, ne durvju, bet cilvēku pilns. / Ķirbis /

.....

Mazs, mazs podiņš, garda, garda barībiņa / Medus šūnās /

.....

Balts ādas maisiņš, melna saitīte / Pupa /

.....

Kaula deguns, gaļas bārda / Gailis /

4. klase

Tautasdziesmu piemēri:

Trīs Miķeļi bungas sita
Vārtu staba galiņā:
Ejat, bērni, skatīties,
Kur sitās maizes tēvi.

Miķelītis cāļus kāva,
Gar uguni tekādams.
Es tev lūdzu, Miķelīti,
Atstāj vienu dziedātāju,
Atstāj vienu dziedātāju,
Otru olu dējējiņu.

Jānīts, Pēters, Jēkabiņš
Kalniņā runājās,
Miķelītis klausījās,
Auzu gubā stāvēdams.

Meitas gaida Miķeļdienas
Kā saulītes uzlēcot;
Kādu vellu nu gaidīs-
Miķeļdiena pagājusi?

5. klase

Ticējumu piemēri:

Ja Miķeļa dienā silts lietus līst, tad būs mīksta ziema.

.....
Ja priekš Miķeļiem koki nobirst lapas, tad priekš Jurgiem būs liela zāle.

.....
Ja Miķelī vēl ozoliem zīles, tad dziļi Ziemassvētki.

.....
Ja grib tikt vaļā no kukaiņiem, tad Miķeļu rītā, pirms saules lēkta, visi kakti istabā jāizslauka, nevienam neredzot.

6. klase

Piemērs: Teika „Grozgalvja dziesma” (grozgalvis – tītiņš, Latvijā parasts dzilnu dzimtas putns)

Grozgalvis ielaidies mājās, kur patlaban gani durvju priekšā azaidu ēduši.. Bet saimniece, skopule, nemaz nepielējusi putrai pienu. Ēduši, ēduši un vienu reizi sāk ganumeita aurēt: „Piena, piena – piena putrai!”

To grozgalvis ielicis prātā un gribējis jau aizlaisties, te pamanījis, ka saimnieks namā alu dara. Kamēr tur skatījies, atnācis kaimiņš, prasīdams saimniekam, kam šodien alu darot.

„Rīt Miķēlis!” saimnieks atbildējis. Un re, nu, grozgalvis arī tos vārdus vēl iemācījies. Tādēļ tam divas dziesmas pavasarī:

”Piena, piena! –piena putrai!

- un rudenī:

„Rīt Miķēlis, rīt Miķēlis!”

md. Bērzaune, LTT.IT:433

7. klase

Ar gailīti Rīgā braucu,
Trīs zirnīši vezumā;
Vezumā, vezumā,
Trīs zirnīši vezumā.

Rīgā pirk, naudu devu,
Vidzemē audzināju.
Zīda aste, zelta krēpes,
Sidrabiņa pakaviņi.

Kamēr pats es māju prasu,
Zirgs apēda vezumiņu.
Rīgas kungi man vaicāja,
Kur es tādu zirgu ņemu.

8. un 9. klase

Miķeļdiena

Miķeļi ir rudens saulgrieži, kurus svin 29. septembrī. Pēc Miķeļiem dienas kļūst īsākas un nakts – garākas. Tad saule pagriežas uz ziemas pusi – un sākas veļu laiks. Zemkopja darbu gaitā tas ir svarīgs pieturas punkts. Visi svarīgākie gada darbi ir padarīti, norimst rosība uz lauka.

Šai dienai ir daudz dažādi nosaukumi: Miķeļi, Mikālis, Miķeļdiena. Šos svētkus sauc arī par Rudenājiem, Apjūmībām, Appļāvībām un Jumja dienu, jo tie ir rudens ražas novākšanas svētki, kas godina Jumi. Jumis ir auglības, svētības un bagātības simbols. Par Jumi sauc divas vārpas uz viena stiebra, kopā saaugušus ābolus, riekstus, burkānus un citus augus. Jumis ir pēdējais nopļautais labības kūlītis laukā vai pēdējā labības sauja. Sensenos laikos ticēja, ka Jumis dzīvo katrā tīrumā, bet ir neredzams. Senči uzskatīja, ka tikai tam saimniekam, kura labībā mājāja Jumis, auga braša maize. Tādēļ bija jāpamet arvien drusciņa labības, lai Jumi pielabinātu un lai viņš druvas neatstātu uz visiem laikiem, jo ja vienu vien reizi tīrums bija atstāts bez labības šķumšķina, tad Jumītis bija sasirdīts un viņš vairs neatgriezās.

Kad Miķeļos saime svinīgi devās pļaut pēdējo druvas, visi pļāvēji pļāva labību no visām pusēm virzienā uz druvas vidu, kur tika atstāts neliels labības kūlītis. To sasēja mezglā un izmantoja maģiskām darbībām, ticot, ka tajā paslēpies Jumis. Reizēm kūlīti sasēja jumtiņa veidā un raka zemi pie Jumja saknēm un arī visus tārpiņus un kukaiņus, kas bija zem pēdējā kūļa, sauca par Jumīšiem. Ja kukaiņi, kuri parādījās pie rakšanas, steigšus vien bēga atpakaļ, tad tas nozīmēja uz priekšu visu labu. Tāpat arī pēdējā kūlītī sabēgušās peles, vārdes un citi kustoņi tika uzskatīti par Jumja radībām.

Pļaujas laikā savāktos Jumīšus (uz viena stiebra kopā saaugušas divas vārpas) savāca un iepina vainagā vai jostā. Vainagu Jumja saņēmēja parasti nesa mājās un lika galvā saimniecei, bet jostu sēja ap vidu saimniekam. Atrastos Jumīšus nesa mājās, iesprauda sienas šķirbās un glabāja visu ziemu. Ticēja, ka māju saimniekam tad radīsies dažādi labumi, bet Jumja atradēju vēl tai pašā rudenī aizvedīs tautiņās. Citos rituālos visi pļāvēji svieda savas izkaptis pār kreiso plecu. Kura strādnieka izkaptis tālāk aizskrēja, to izprecēja.

Kāds ticējums no Jaunpiebalgas vēsta, ka Miķeļus svinot tāpēc, ka vienam eņģelim bijis Miķelis vārdā (senebreju *Mīkāēl* „Dievam līdzīgs”). Katoļu baznīcas tradīcijā viņš tiek uzskatīts par dvēseļu vadoni paradīzē.

Miķeļa dienā beidzies dienesta laiks vasaras kalpotājiem, kas līgti no Jurgā dienas. Ar Miķeļa dienu esot „Ziemai vārti vaļā”. Miķeļos saimnieks pirmais lējis ēdienu traukā un sviedis to rijas speltē, sacīdams: „Visi zemes puteklīši gaida mani veldzējot”.

Miķeļi ir tirgus diena. Starp visiem tirgiem īpašā vietā ir Umurkumurs, veci Rīgas svētki; tas pirmoreiz minēts XVII gadsimta sākumā, un tad ar šo vārdu apzīmējuši vispārīgus svētkus kā Jāņus, Miķeļus u. c.

Miķeļi ir visbagātākie svētki, jo tikko novākta raža. Svētki iekrīt dabas un lauku veltēm visbagātākajā gadalaikā, un tie ir arī ražas svētki.

Galdu klāj gardiem ēdieniem, bet goda vietā ir liels rudzu maizes klaips ar Jumja zīmi.

Lielās stundas uzdevumi J. Endzelīna Kauguru pamatskolā

Lielā stunda J. Endzelīna Kauguru pamatskolā

1. pietura. Projektēšana

Skolēni pēc teksta noklausīšanās projektē Putniņu ģimenes māju.
(Skolēni veic darbu speciāli sagatavotā darba lapā.)

Lūk, kāda izskatīsies Putniņu ģimenes māja!

Pamatā mājai un apkārtnē jābūt kā projektā C, taču jumtam k';a mājai B. Tai jābūt diviem skursteņiem kā mājai A, bet garākiem. Logiem jābūt kā mājai D- trijiem augšstāvā un diviem pirmajā stāvā. Durvīm jābūt mājas vidū.

2. pietura. Vārdu alias

Viens skolēns raksturo izlozēto personu, pārējie min.

Cilda Purgale	Andris Bērziņš
Jānis Endzelīns	Zemgus Girgensons
Inga Miruškina	Margarita Stāraste
Inese Galante	Māris Šrombergs
Ojārs Vācietis	Dace Brizauska
Juta Šmite	Kazimirs Ločmelis
Laimdota Straujuma	Margarita Stāraste
Lauris Reiniks	Iveta Rambola
Jānis Endzelīns	Anita Stabliniece
Imants Ziedonis	Oskars Melbārdis
Ineta Zīdere	Maija Tabaka
Regīna Devīte	Valters Krauze
Tomass Dukurs	Māra Zālīte

3. pietura. Baumošana

Skolotāja lasa tekstu Aspazija

Aspazija

Aspazija ir viena no populārākajām personībām pirmspadomju dzejā. Aspazija, īstajā vārdā Elza Rozenberga, dzimusi 1868. gada 16. martā Zemgalē Dobeles rajonā.

Viņas vecāki ir lielsaimnieki, kas cenšas savu meitu audzināt tā, lai no viņas iznāktu smalka jaunkundze. Jau pirmajos gados mazajai Elzai aizliegts rotaļāties ar kalpu bērniem. Lasīt viņai atļauj tikai Bībeli un Dziesmu grāmatas.

Skolas gadi Aspazijai ir bērniības laimīgākais laiks, jo tas paver jaunu pasauli- grāmatu pasauli un attālina no mājas spaidiem. Vietējo Zaļās muižas skolu Aspazija apmeklēja tikai sešas nedēļas, jo saslimst. Pēc tam vecāki viņu aizved uz Jelgavas vācu meiteņu skolu. Mācīšanās mazajai meitenei ir lielākais prieks.

Nepabeigusi Jelgavas meiteņu skolu, 1880. gadā Aspazija pāriet uz Jelgavas sieviešu ģimnāzijas sesto klasi.

Mazā Elza ļoti daudz lasa, kas attīsta meitenes fantāziju un ierosina pievērsties dzejai. Pirmie dzejoļi sarakstīti vācu valodā, jaunā dzejniece sarakstīto dzejoļu burtnīcu grib pat izdot, bet, saņēmusi vietējo kritiku, nolemj vairs nedzejot un pirmos mēģinājumus sadedzina.

Taču Aspazija neapstājas, jo viņas sapnis ir iegūt augstāko izglītību. Sava progresīvā mājskolotāja ietekmē Aspazija pievēršas kultūrai un jau 1887. gadā laikrakstā "Dienas lapa" publicēts pirmais Aspazijas dzejolis ar pseidonīmu Perikla draudzene.

Tālāko Aspazijas daiļrades ceļu raksturo 11 dzejoļu krājumi. Piemēram, "Sarkanā puķes", "Saulainais stūrītis", "Ziedu klēpis" un daudz citu literāro darbu.

Skolēni atstāsts dzirdēto, tiek fiksēti atslēgas vārdi.

4. pietura. Jaunais mākslinieks

Skolotāja lasa tekstu, skolēni klausās un saliek attēlus pareizā secībā

Jaunais mākslinieks

Man ir jauna un ļoti skaista mamma. Katru rītu viņa pusstundu pavada pie spoguļa- ķemmē matus, krāso skropstas, uzacis, lūpas. Šorīt, kad mamma aizgāja uz darbu, es vienu lūpukrāsu „pa kluso” paņēmu sev. Vecaimammai paprasīju paplāti, pateicu, ka kaimiņiene grib aizņemties. Īstenībā man padomā bija kas cits. Es gribu kļūt par mākslinieku. Pirmo pozēt uzaicināju Lienu no 5. dzīvokļa. Viņa piekrita. Sākumā bija tāda pavisam kautrīga, bet drīz vien jau smaidīja. Izrādās, ka būt māksliniekam nemaz nav viegli. Manam modelim sāka nākt miegs, iun es steidzos ātrāk pabeigt portretu.

„Gatavs ir! Skaties, Liene!”

Lienes sajūsmas saucienus nesagaidīju, bet gan...

Kā par nelaimi tajā brīdī istabā ienāca māte un ieraudzīja to, kas bija palicis pāri no lūpukrāsas. Prieģīga viņa nebija un galvu man neglaudīja.

5. pietura. Vanaga acs

Vēro ciparu un figūru kombinācijas! Uzraksti un ilustrē tās pēc atmiņas!

2. Ģimeņu biedrība "Ligzda", Brocēnu vidusskola un Jauniešu centrs "Kopā" (Brocēnu novads)

Brocēnu novada ģimeņu foruma „Nāc, iesim kopā” diskusiju grupu apkopotie materiāli

Kā skola un vecāki var motivēt bērnu mācīties?

Ģimene :

- Dažādi mīlestības apliecinājumi – vārdi, darbi, dāvanas, kvalitatīvi pavadīts laiks
- Vecāku izaugsme
- Uzslavas par sasniegto
- Sarunas, kāpēc nepieciešama izglītība
- Palīdzot izskaidrot nesaprotamo, esot blakus mācību procesā
- Par labi paveiktu darbu, balva pēc bērnu izvēles mācību gadu noslēdzot
- Atbalsts
- Līdzdarbošanās
- Laicīgi informēt un noskaņot skolas gaitām
- Lasīt grāmatas, meklēt informāciju grāmatās
- Ar savu attieksmi nenoniecina skolu, skolotājus
- Parādīt bērniem pozitīvus piemērus – cilvēkus, kuri mācījušies un dzīvē kaut ko sasnieguši
- Pozitīva attieksme pret mācībām

Skola :

- Noteikumu ievērošana
- Skolotājam jārada pozitīvs piemērs
- Nometnes arī pamatskolas un vidusskolas posmam
- Veselīgas attiecības skolotāju un bērnu starpā
- Izvirzīt vairākus bērnus uz olimpiādēm, tādējādi dodot iespēju izpausties, pārbaudīt savus spēkus
- Padarīt mācību procesu interesantāku
- Nebaidīties kļūdīties
- Stimulēšana ar atbalvojumu
- Mūsdienīga mācību vide
- Vecuma posmam atbilstoša vide
- Individuāla pieeja
- Pirms mācību uzsākšanas, iepazīstināt ar nākamo mācību vidi
- Daudzveidīgākas mācību metodes
- Pamanīt bērnu spējas, talantus, iedvesmot, strādāt pie tā
- Mācīt, domājot par bērnu, nevis programmām

Kas būtu jāmaina ģimenes un skolas sadarbībā?

- Vairāk kopīgi pasākumi izglītības iestādē (vecāki+bērni)
- Nelikt bērnam justies vainīgam par kopējo izglītības situāciju valstī
- Pedagogu profesionalitātes attīstīšana
- Sadarbība un informācija no skolas
- Uz termiņu vēlētu direktoru (ar iespēju uz vairākiem termiņiem)
- Viena diena mēnesī, kad var satikt jebkuru skolotāju
- Jāattīsta esošā sadarbība (sapulces, pasākumi, dienasgrāmatas, sports, e-klase)
- Skola dara vairāk kā vecāki sadarbības jomā

- Jautājums : kur vecākiem prioritāšu sarakstā ir sadarbība ar skolu?
- Jautājums : kā iekustināt vecākus ciešākai sadarbībai?
- Ģimenes un skolas saliedējošie pasākumi
- Pašvaldības, skolas darbinieki rāda priekšzīmi, apmeklējot pasākumus novadā
- Ģimenei ir jāapmeklē skolas pasākumi, jāizrāda interese par notiekošo skolā
- Mainīt vecāku sapulču norises veidu(pārāk formālas). Pāriet uz individuālu izvērtēšanu un sarunu

Kā izaudzināt laimīgu bērnu?

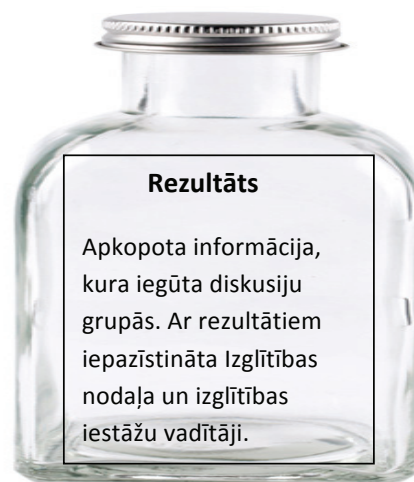
Skola, pašvaldība, sabiedrība :

- Pozitīvas savstarpējās attiecības starp bērniem un pedagogiem
- Nodrošināt daudzveidīgu interešu izglītību
- Daudzveidīga pieeja mācību procesam
- Pašvaldība varētu veikt finansiālu atbalstu sportiskajām un radošajām aktivitātēm
- Bezmaksas pusdienas visiem bērniem
- Plašāku piedāvājumu zēniem – tehniskus pulciņus
- Droša vide pilsētā
- Neuzdot mājas darbus
- Lielākas iespējas starpbrīžos
- Sakārtot klašu infrastruktūru
- Garākus starpbrīžus
- Motivēšana
- Profesionālākus pedagogus
- Ļaut skolēnam pašam atrast sevi, nevis pedagogs to nosaka
- Iespējas pašrealizēties
- Zēnu kori
- Dejas sākumskolā

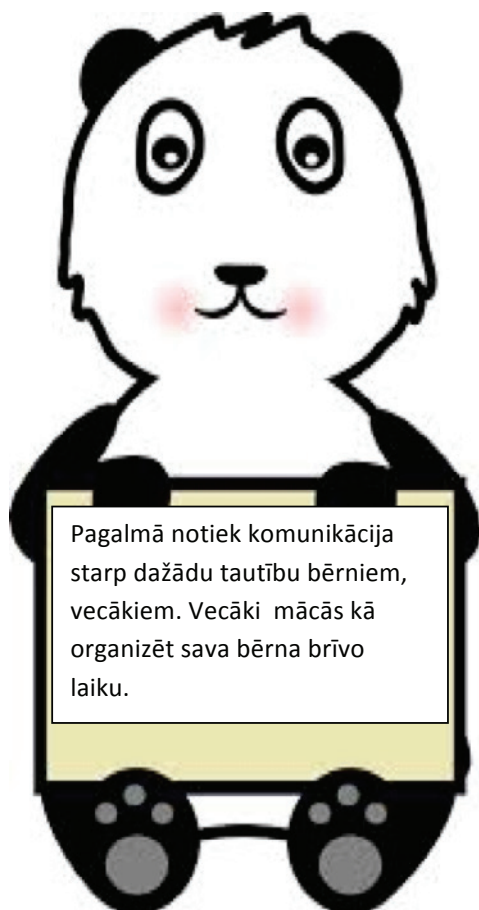
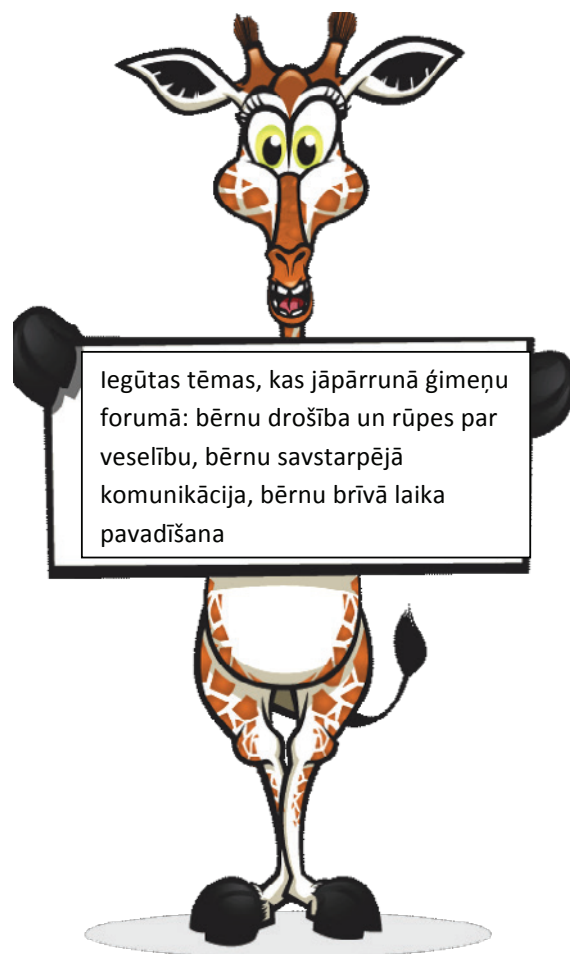
Ģimene :

- Ģimenei ir jābūt pilnvērtīgai
- Ģimenei ir jābūt materiāli nodrošinātai
- Saskanīga un cieņpilna attieksme vienam pret otru un katram pašam pret sevi
- Respektēt dzimtu
- Iemācīties galvenās vērtības – piedošanu, mīlestību
- Bērniem ir jājūtas droši ģimenē jebkurā situācijā
- Vecākiem jāpavada pilnvērtīgi laiks ģimenē
- Respektēt bērna domas, viedokli, vēlmes
- Robežas, lai neapjuktu – tik tālu OK, tālāk – nē! Tas atvieglo bērna dzīvi
- Veltīt laiku bērnam
- Atbalstīt, būt līdzās
- Nodrošināt saplānoto dienas režīmu
- Mācīt priecāties par mazām lietām
- Laimīgi vecāki
- Drošība
- Uzticēšanās
- Būt bērna uzticības personai(draugam)

Brocēnu novada ģimeņu foruma pamatojums un secinājumi

Vasaras stundu ieguvumu izvērtējums

3. Nodibinājums "Fonds – skolai pie ezeriņa" un Valmieras 5. vidusskola (Valmiera)

Brīvdabas rallija uzdevumi

Brīvdabas rallija stacijas:

1.stacija (kartē apzīmēta ar nr.1): **Mūzika** (atrašanās vieta - tiltiņš pār Rātsupīti).

Uzdevums: no dotajiem vārdiem salikt populāras latviešu dziesmas pirmo pantīņu un nodziedāt to.

2.stacija (kartē apzīmēta ar nr.2): **Dabaszinības** (atrašanās vieta - Kazu krāces).

Uzdevums: pārnest doto akmeņu kaudzi no vienas vietas uz otru norādīto vietu un kopējā akmeņu svara noteikšana.

3.stacija (kartē apzīmēta ar nr.3): **Matemātika** (atrašanās vieta - Vanšu tilts).

Uzdevums: šķērsot Vanšu tiltu risinot matemātiskās darbības (ik pa nelielam posmam uz tilta noliktas matemātiskās darbības, kuras jāatrisina un rezultāts jāieraksta tabulā. Tabulu komanda saņem sākot uzdevumu vienā tilta galā, bet nodod otrā tilta galā.

4.stacija (kartē apzīmēta ar nr.4): **Bioloģija** (atrašanās vieta - Lielā liepa).

Uzdevums: Koku zaros sakarinātas 8 dažādas augu bildes, kuri arī jāatpazīst.

5.stacija (kartē apzīmēta ar nr.5): **Latviešu valoda** (atrašanās vieta - estrāde).

Uzdevums: Sakārtot dotos vārdos alfabēta secībā.

6.stacija (kartē apzīmēta ar nr.6): **Sociālās zinības** (atrašanās vieta - taka uz Stāvajiem krastiem).

Uzdevums: Kaklasaites siešana (jāsasien 5 kaklasaites – katram dalībniekam, komanda var palīdzēt)

7.stacija (kartē apzīmēta ar nr.7): **Sports** (atrašanās vieta - J.Daliņa stadions).

Uzdevums: Basketbola soda metieni (komandas dalībnieki met viens aiz otra, kamēr iemet 5 soda metienus).

8.stacija (kartē apzīmēta ar nr.8): **Sports 2 jeb Tūrisms** (atrašanās vieta - Elku saliņa).

Uzdevums: Ar piepūšamo laivu 3 dalībniekiem pārcelties pāri dīķītim un 2 dalībniekiem atpakaļ.

9.stacija (kartē nav atzīmēta): **Saldā stacija** (atrašanās vieta - finišā)

Uzdevums: ☺ Apēst kliņģeri un padzerties sulu.

Papilduzdevumi (kamēr komandas gaida rezultātus vai startu ir iespēja pildīt papildus uzdevumus un iegūt saldās balvas (konfektes)

1.papilduzdevums: Komanda izveido apli, sadodas rokās un lēnām pa slīpu virsmu/kalnu virzās uz augšu, vadot bumbu līdz sasniedz kalna virsu.

2.papilduzdevums: Krustvārdu mīkla „Atpazīsti mācību priekšmetus”. Krustvārdu mīkla izveidota no A3 formāta burtiem, atbildot uz jautājumiem jāaizpilda mīklas tukšie laukumi. Mīkla tiek veidota zālājā.

3.papilduzdevums: Salmu maisa mešana tālumā.

4.papilduzdevums: Bizes pīšana no resnām virvēm.

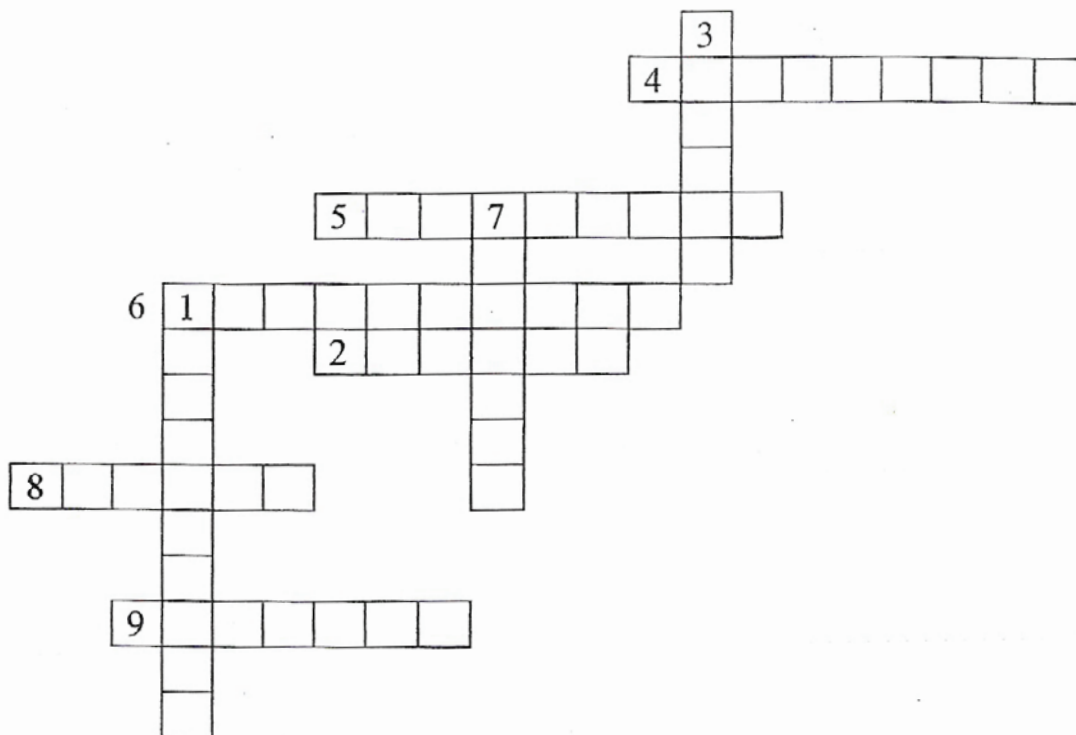
Brīvdabas rallija komandas karte

Starta laiks 11 ²⁵						Komandas nosaukums 7. A "Ātrie domātāji"	
Komandas nosaukums 7. A "Ātrie domātāji"						7. A "Ātrie domātāji"	
N.p. k.	Kontrolpunkta nosaukums	Ierašanās	Izejas laiks	Rezultāts	Soda laiks	Galīgais rezultāts	Punkti
1.	Mūzika „Tiltiņš pār rātsupīti”	11 ³⁰	11 ³⁵	03:36	—	3:36	3,36
2.	Dabaszinības „Kazu krāces”	11 ⁴⁰	11 ⁴⁵	1:51 + 0,4		1:55	1,55
3.	Matemātika „Vanšu tilts”	11 ⁵⁰	11 ⁵⁵	1:55 + 0,50		2:25	2,25
4.	Bioloģija Lielā liepa – „Eko pļaviņa”	12 ⁰⁰	12 ⁰⁵	1:03 <small>MALACI!!!</small>	ATRAŠTIE AUDI: 4	1:03	1,03
5.	Latviešu valoda „Estrāde”	12 ¹⁰	12 ¹⁵	3:17	0,1	4:17	4,17
6.	Sociālās zinības „Taka uz stāviem krastiem”	12 ²⁰	12 ²⁵	0:43	—	0:43	0,43
7.	Sports „J.Daliņa stadions”	12 ³⁰	12 ³⁵	1:06	—	1:06	1,06
8.	Tūrisms „Elku saliņa”	12 ⁴⁰	12 ⁴⁵	2:31	—	2:31	2,31
							16,15

16,15

III V

Rallija papilduzdevuma piemērs

1. Zemes apraksts.
2. Mācība par matērijas uzbūvi un vispārīgākajām īpašībām.
3. Dabas zinātne, kas pēta vielas, to pārvērtības, sastāvu un uzbūvi.
4. Zinātne par dzīvību.
5. Zinātne par dzīvo organismu formu un uzbūvi.
6. Nozare, kas pētī telpas formas un ķermeņa attiecības.
7. Ceļošana, kurā patīkamais apvienots ar lietderīgo.
8. Vingrinājuma rotaļas, kuru mērķis ir attīstīt un nostiprināt organismu.
9. Debess puse, pēc kuras nosaka azimutu.

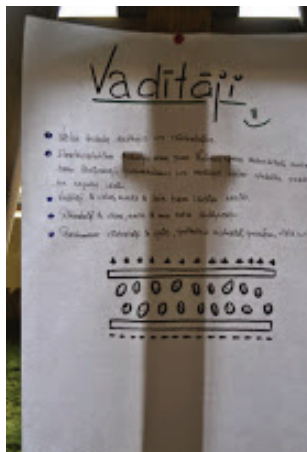
4. Biedrība "Mēs pasaulē" un Rugāju novada vidusskola (Rugāju novads) Sporta-fizikas festivāla staciju apraksts

1. stacija

Gaismas nesējs

Darbības princips: izveidots virknes slēgums no baterijas, vadiem, statīva, spuldzītes un kā slēdzis izmantots viens, divi vadi: viens vads – taisns, otru turot rokā, ar galā izveidotu riņķi velk tā, lai pirmais vads nepieskartos pie riņķa malām - . ja abi vadi saskaras, tad slēdzis ir noslēgts un ķēdē plūstot strāvai kvēlo spuldzīte.

Ko iemācās: pārbaudījums, kas skolēniem liek pārbaudīt savu roku veiklību pareizāk - nekustīgumu.

2. stacija

Kosmiskā molekula

Vielas sastāv no ļoti sīkām daļiņām – atomiem, molekulām. Piemēram, dzelzs stienis sastāv no dzelzs atomiem, bet gaisā esošais skābeklis – no skābekļa molekulām, kuras veido divi atomi.

Darbības princips: No kastes jāņem vienas krāsas bumbiņas un komandai jāpārnes uz netālu izliktiem riņķiem. Tiek uzņemts laiks. (izmantotas rotaļu bumbiņas no „bērnu baseiniem”)

Ko iemācās: ka atomi un molekulas nemitīgi atrodas haotiskā kustībā.

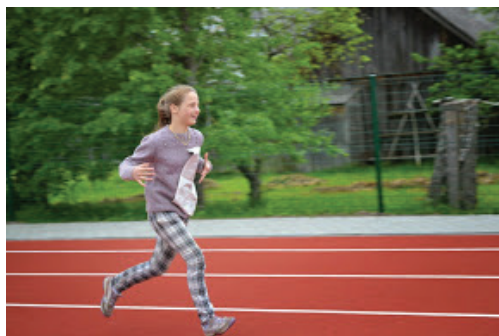

3. stacija

Pretestības skrējiens ar avīzi

Darbības princips: bez roku palīdzības jānotur avīze izmantojot pretvēju, kas rodas skrienot. Stafetes skrējiens turp un atpakaļ. Tiek uzņemts laiks.

Ko iemācās: izprot kas ir pretestība.

4. stacija

Āra boulings

Darbības princips: improvizēta ķeģļu jeb boulinga spēle (ķeģli izgatavoti no koka, par bumbu izmantojām medicīnisko pildbumbu, var izmantot arī plastmasas ķeģļu komplektus bērniem)

Ko iemācās: Pirmais Ņūtona likums, jeb inerces likums: ja uz ķermeni neiedarbojas citi ķermeņi vai arī, ja to iedarbība ir savstarpēji pretēja, ķermenis saglabā miera vai vienmērīgas taisnvirziena kustības stāvokli.

5. stacija

Līdzsvara laipa

Darbības princips: kur un cik tālu no dēļa atbalsta centra jāstāv cilvēkiem, lai šūpoles atrastos līdzsvarā (izmantots koka dēlis garums 4 metri, platums 15 cm, iestiprināts koka statīvā ar stieni, lai atrastos līdzsvarā)

Ko iemācās: Fizikas klātbūtne - ķermeņu līdzsvars.

rekords 15 sekundes – 6.klase

6. stacija

Koka kājas

Darbības princips: komanda to dara uz laiku, izpildot noteiktu attālumu, piemēram 15 metri.

Ko iemācās: trennē līdzsvaru

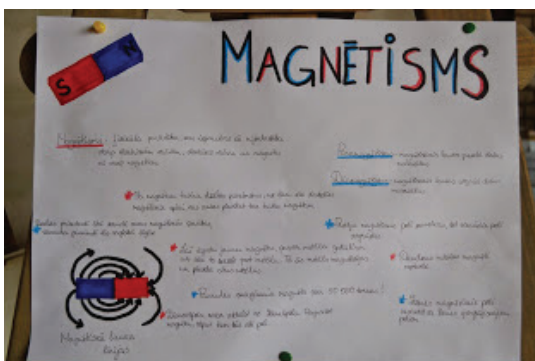

7. stacija

Magnētu trase

Darbības princips: jāvada magnēts cauri koridoriem, kas izveidoti, saliekot, piemēram, grāmatas. Magnēts ir ķermenis, kas spēj radīt ap sevi magnētisko lauku.

Ko iemācās: izzina magnētiskos laukus, atstumšanas un pievilšanas spēku

8. stacija

Zelta acs

Darbības princips: „Uz aci” jānosaka attālums starp konusiem. Attālums izskatās mazāks nekā ir patiesībā.

Ko iemācās: trennē precizitāti

9. stacija

Papīra torņu celšana

Darbības princips: komandas pārstāvji no papīra lapām nesarunājoties, klusējot liek papīra torni pēc iespējas augstāku. Uzvar tā komanda, kura saliek augstāku torni.

Ko iemācās: Attīsta skolēniem telpisko izjūta.

10. stacija

Olu ķeršana

Darbības princips: no komandas vienu pārstāvi ietērpj lietusmētelītī, pārējie dalībnieki pa vienam met viņam olu, kura viņam ir jānoķer. Nepieciešams iepakojums ar nevārītām olām.

Ko iemācās: izvēlēties pareizo mešanas trajektoriju, lai iemestu olu tieši rokās.

11. stacija

Gravitācijas pārvarēšana

Darbības princips: katrs komandas dalībnieks met bumbu pret zemi tā, lai trāpītu basketbola grozā.

Ko iemācās: Zemes apstākļos gravitācijas spēks izpaužas kā ķermeņu smagums, kas vienmēr vērsts vertikālā virzienā. Mēs pie šīs ķermeņu īpašības esam tā pieraduši, ka uzskatām to par pašsaprotamu.

12. stacija

Lēciens ar maisu

Darbības princips: komandas dalībnieki pa vienam veic šķēršļu skrējieni, lecot ar maisu, uz laiku.

Ko iemācās: attīsta atsperīgumu

Metodiskais materiāls mūzikas nodarbībām pēc ORF metodes

Autore S. Anckina

Interesešu izglītības pulciņš "Katrs bērns – mūziķis"

Nodarbības nosaukums – "Āzītis"

Nodarbības mērķis – attīstīt bērnu muzikalitāti.

Nodarbības uzdevumi :

1. Nostiprināt ritma izjūtu, apgūt dažādu instrumentu spēli, spēlējot instrumentālu pavadījumu dziesmām "Sieviņa turēja, kudlainu āzīti" un dziesmai "Ozeiti".
2. Apgūt dziesmu tekstu, melodiju, skanošo žestu pavadījumu, saskaņot tos visus.
3. Saskaņot deju kustības ar muzikālo pavadījumu.

Nodarbībā nepieciešams:

Dziesmu ieraksti" Sieviņa turēja kudlainu āzīti", "Ozeiti" ;
dažādi mūzikas un ritma instrumenti, lakatiņi;
Mūzikas ieraksti CD - " 4 improvizācijas", "Dankir".

Nodarbības gaita:

Nodarbības sākumā, lai atbrīvotos, bērni tiek aicināti dejojot aplī mūzikas pavadījumā. Uzdevums ir saskaņot skanošo žestu un deju kustības ar muzikālo pavadījumu. Sākotnēji skolotāja rāda kustības priekšā.

Deja "Dankir":

Dejas pirmajā daļā bērni soļo ritmiski pa apli vai rindā, sekojot skolotājam.

1.variants: 7.taktī 3 reizes sasit plaukstu, 8.taktī 3 reizes piesit ar kājām pie grīdas, 9 un 10.taktī apgriežas sev apkārt.

2. variants: 19. taktī 3 reizes knipji, 20.taktī 3 piesit pie stilbiem, 21. un 22.taktī pa divi sadod rokas, griežas aplī.

Turpmākās skanošo žestu kustības izdomā skolotāja vai bērni.

Nākošais nodarbības posms:

Bērni noklausās CD ierakstā dziesmu "Sieviņa turēja kudlainu āzīti".

Pēc dziesmas noklausīšanās skolotāja ar bērniem izrunā dziesmas tekstu, svešādos vārdus, piem., kudlainais – sprogains, nezdogu – lakatiņu. Visi iemācās kādas kustības rādīs ar rociņām.

Bērniem tiek piedāvāti dažādi mūzikas un ritma instrumenti:

Metalfona toņi C, E, G, skanošās caurules C, E, G, robdēlis, āža kāja, bungas, trīsstūri, koka varde u.c.. Meitenēm tiek piedāvāti lakatiņi.

Dziedot dziesmu "Sieviņa turēja, kudlainu āzīti", meitenes rāda kustības ar lakatiņiem un rokām.

1. **Sieviņa turēja kudlainu āzīt,** (*meitenes apliek lakatiņus ap galvu, šūpojas ritmā*)

Sieviņa turēja kudlainu āzīt.

Piedz.: Ai, dinga dinga, maziraisabelai, (*Plaukstu savilkta dūrītēs, rāda āzītim sprogas uz galvas*)

Uctī, (*piesit rokas uz stilbiem*)

šamber, vimber, (*pieliekot pirkstu pie deguna pagriež galvu uz vienu pusi, uz otru*)

šūdi, tūdi, (*ar rādītājpirkstu rāda gaisā, pa labi, pa kreisi*)

Mans āzītis kudlainais. (*ar dūrītēm rāda āzītim sprogas*).

2. **Ielēca āzītis kāpostu dārzā,** (*meitenes ar lakatiņiem rāda kā āzītis lec – vēzējot uz priekšu*),

Ielēca āzītis kāpostu dārzā.

Piedziedājums...

3. **Noēda āzītis baltus kāpostus** (*meitenes saveļ lakatiņus sauļās – rāda kāpostīņus*),

Noēda āzītis baltus kāpostus.

Piedziedājums...

4. **Nopēra sieviņa kudlainu āzīt** (*meitenes rāda kā per āzīti, ar lakatiņu vēzējot*),
Nopēra sieviņa kudlainu āzīt.

Piedziedājums...

5. **Pārdeva sieviņa kudlainu āzīt** (*ar pirkstiem pie galvas rāda āzīša radziņus*)
Pārdeva sieviņa kudlainu āzīt.

Piedziedājums...

6. **Nopirka sieviņa baltu nezdogu** (*meitenes rāda priekšā pastieptus lakatiņus*),
Nopirka sieviņa baltu nezdogu.

Piedziedājums...

Zēni ar mūzikas un ritma instrumentus spēlē instrumentālo pavadījumu.

Instrumentālais pavadījums NR.1 pielikumā.

Atpūtas brīdis:

Skatot dažāda rakstura mūzikas fragmentiem, bērni brīvi dejo, atbilstoši mūzikas tempam un raksturam. Mūzikas ierakstā brīžiem ir pauzes, kuru laikā bērniem ir jāapstājas – “Jāsastingst”. Ja kāds pakustās pauzes laikā, tas izstājas no spēles. Skan ieraksts “Muzikālas improvizācijas”.

Nodarbības nākošais posms: - instrumentālais pavadījums dziesmai “Ozeitis”:

Bērni noklausās dziesmu un kopā ar skolotāju izrunā tekstu, kas ir latgaliešu valodā, noskaidro nesaprotamos vārdus. Skolotāja ir sagatavojusi dažādus instrumentus – trīsstūri, šeikeri, kurkšķis, robdēlis, kociņi u.c.

Pārrunu veidā bērni kopā ar skolotāju vienojas par atbilstošākajiem instrumentus katram pantiņam, piemēram:

1. Panta piedziedājums – Sudmalas, patmaļas - spēlē kurkšķis un robdēlis,
2. Panta piedz. – Rudzi, mieži – šeikeri,
3. Panta piedz. – sita, sita kai nesita – trīsstūri,
4. Panta piedz. – ar stibiņu, pa ribiņu – kociņi,
5. Panta piedz. – buku bē, buku bē – spēlē visi instrumenti kopā.

Bērni izvēlas instrumentus, sadalās grupās, viena grupa spēlē dziesmas pantiņu, otra grupa 1. Pantiņa piedziedājumu, cita grupa – 2. Pantiņa piedziedājumu utt..

Instrumentālais pavadījums NR. 2 pielikumā.

“Katrs bērns – mūziķis”

Mūzikas tēma “Kungam ir bungas”.

Nodarbības mērķis – attīstīt nostiprināt bērnu muzikālo dzirdi un ritmu **izjūtu**.

Nodarbības uzdevumi:

1. Skandēt dzejoli “Kungam ir bungas”, saskaņot skandēšanu ar skanošo žestu pavadījumu.
2. Dramatizēt muzikālo pasaku “Seši mazi bundzinieki”,
3. Nostiprināt ritma izjūtu dejojot un spēlējot sitamos instrumentus, l.t.dz. “Rikšiem bērīt es palaidu”.

Nodarbības materiāli:

Dejas “Skotu maršs” ieraksts Cd;
Latv. T. Z “Seši mazi bundzinieki” ieraksts Cd;
Dzejolis “Kungam ir bungas”;
L.t.dz. “Rikšiem bērīt es palaidu”;
Ritma un mūzikas instrumenti; plastmasas glāzes;

Nodarbības gaita:

Nodarbības ievads – Tiek atskaņots maršs, bērni soļojot veido apli. Sekojot skolotājai, pārvietojas pa zāli, satinot, attinot “kamoliņu”, šķīroties pa pāriem utt..

Nodarbības pirmais posms – bērni sēžot aplī skandē dzejoli “Kungam ir bungas”:

Kungam ir bungas,

bum, bum, bum (3 reizes uzsit pa stilbiem)

kundzenei bundziņas,

bim, bim, bim (uzsit 3 reizes pa stilbiem, klusi.)

Bundzinieku bērni bungo ar rungām (sāk skaitīt klusi un klusam sist ar plaukstam pa grīdu

Pa kannām, pa pannām, pa vannām skaita un sit plaukstas arvien skaļāk,

Blīkšk, blākšk, bladākš – skaļi skaita un sit ar plaukstam pa grīdu.)

Vannas, kannas gāžas, vannas tek (skan lietuskoks)

Bundzinieku bērni – ģek, ģek, ģek (rada ar plaukstiņām attā)

Bērni turpina sēdēt aplī, katram priekšā ir plastmasas glāze, glāze ir apgāzta un bērni bungo ar pirkstiem pa glāzes apakšu ritmu:

I I / I I I / I I / padod glāzi nākošajam.

Kad ritms ir apgūts, tempu var paātrināt. Pievieno vārdus:

Lielas bungas gausi skan, bum, bum, bum;

Mazās jautri līdzī skan, tra ta, tā .

2. variants - bērni sadalās grupās , daļa turpina spēlēt uz glāzēm, pārējie bērni izvēlas instrumentus – bungas, “kumeliņi”, trīsstūri, metalafona toņi.

Atslodzes posms – bērni brīvi staigā mūzikas pavadījumā pa zāli. Skolotāja dzied vai spēlē uz klavieres “Bungu dziesmu”, katrā 5 taktī bērniem ir jāapstājas pie tuvākajām “bundziņām” un jāuzsit 3 reizes. Instrumentālais pavadījums NR. 2. pielikumā.

Nākošais posms :

Muzikāla pasaka "Seši mazi bundzinieki"

Nepieciešamie instrumenti:

- Bungas, kuras var aizstāt ar tukšām bļodām vai puķupodiem;
- kociņi ar kuriem spēlēt uz bungām;
- lietuskoki,
- kumeliņi,
- dažādu toņu stabules,
- kurkšķi,
- metalafonu toņi,
- metalfoni,
- vēja zvani,
- svilpaunieki,
- dziesmas "Seši mazi bundzinieki" ieraksts, vai arī var spēlēt skolotāja uz klavierēm.

Reiz dzīvoja seši brāļi, viņi visi bija vareni bundzinieki un visi mācēja ļoti skaisti spēlēt bungas. Katru dienu viņi uzsāka ar bangu spēlēšanu (*skanot ierakstā dziesmas pavadījumam "Seši mazi bundzinieki", seši vai vairāk bērni spēlē ritmu || || || || || ar kociņiem uz bungām, vai tukšiem, apgāztiem puķupodiem*).

Brāļiem bundziniekiem bija ne tikai skaņas bungas, bet arī skaisti, sirmi zirgi. Kādu dienu, visi seši leca saviem zirgiem mugura un aizjāja pasaulē laimi meklēt (*turpina skanēt mūzikas fragments, bērni spēlē "kumeliņus" vai kociņus, klausoties un saskaņojot instrumentu spēlēšanu ar muzikālo pavadījumu*).

Te pēkšņi ceļā brāļus bundziniekus pārsteidza stiprs negaiss – sāka pūst stiprs vējš (*daži bērni pūš stabules*), lija spēcīgs lietus (*turpina skanēt stabules, klāt pienāk lietuskoki*), koki locījās stiprajā vējā uz visām pusēm (*pienāk klāt kurkšķi*), zibens zibšņi spoži zibināja (*daži bērni spēlē glissando uz metalafoniem*). Brāļi cīnījās ar stipro vēju un lietu, lai tiktu priekšu. Līdz ieraudzīja kādu pamestu māju, ieskrēja tur iekšā un paslēpās no negaisa. Tā viņi sēdēja un gaidīja, kad negaiss pāries.

Pēc kāda brīža negaiss rimās (*"negaisa instrumenti" paliek klusāki*), iestājas klusums un miers. Un te no debess pamales uzspīdēja spožs saules stars (*vēja zvans*), koku zaros iedziedājās dažādi putni (*turpina skanēt vējazvani, pienāk klāt svilpaunieki*), ik pa brīdim vēl nopilēja kāda skaista lietuspile (*turpina spēlēt visi instrumenti, ieskanas metāla toņi kā lietuspiles*). Brāļi bundzinieki iznāca no mājās, sēdās saviem zirgiem mugurā un bungas spēlējami jāja tālāk, meklēt jaunus piedzīvojums (*skan dziesmas pavadījums, bērni spēlē ritmu uz bundziņām, un "kumeliņus"*).

Pasakas dramatizēšana ir darbošanās vairākām nodarbībām pēc kārtas.

Noslēguma posms – skolotāja spēlē Latv. T.dz. "Rikšiem bērīti es palaidu" uz klavierēm. Bērniem ir rokās kociņi, skanot mūzikai, soļo pa zāli un spēlē:

- pirmajā daļā soļojot spēlē kociņus uz stiprajām taktsdaļām un spēlē skaļi ,
- otrajā daļā spēlē astotdaļu ritmā, spēlē klusu, stāvot uz vietās, sit kociņus pret zemi.

2. variants – pirmajā daļā pa pāriem, soļo kā "kumeliņi",

- otrā daļa – pa pāriem, tecinūs soli.

Instrumentālais pavadījums NR.3

Dziesmai vārdi

"Ozeitis"

1. Kur tad tu ņiu beji, ozeiti munu,

Kur tad tu ņiu beji, ozeiti munu.

Piedz.: Sudmaļos, patmaļos, kundzeņi munu,

Sudmaļos, patmaļos, kundzeņi munu.

2. Ku ta tu tur darieji, Ozeiti munu ,

Kū ta tu tur darieji, ozeiti munu,

Piedz.: Miltus molu, patmaļoju, kundzeņi munu,

Miltus molu, patmaļoju, kundzeņi munu.

3. Vai tad tev tur sita, ozeiti munu,

Vai tad tev tur sita, ozeiti munu.

Piedz.: Sita, sita, kai na sita, kundzeņi munu,

Sita, sita, kai na sita, kundzeņi munu.

4. Kai tad tev tur sita, ozeiti munu,

Kai tad tev tur sita, ozeiti munu.

Piedz.: Ar stibeņu pa ribeņu, kundzeņi munu,

Ar stibeņu pa ribeņu, kundzeņi munu.

5. Kai tad tu tur klīdzi, Ozeiti munu,

Kai tad tu tur klīdzi, Ozeiti munu,

Piedz.: Buku, bē, buku bē, kundzeņi munu,

Buku bē, buku bē, kundzeņi munu.

Nr. 1.

"Sievīņa turēja kudlaimu ājt"

Voice

Sievīņa turēja kudlaimu ^{ājt} Ai dūca maīrai ucti sāmbes sūdi maīsaīts
dūgs sabdai vīmbu tūdi kudlaimis

Netkai

Muzikāls
cavulis

Seiveri

Āja
īkai

Bungas

Sociālā kartēšana Rugāju novadā

Pētījuma anketa

Pētījums par mums pašiem!

Rugāju novada pašvaldība aicina novada iedzīvotājus piedalīties Pētījumā, lai uzzinātu iedzīvotāju vajadzības, zināšanas, prasmes, pieredzi un tādējādi plānotu tālāk novada nākotni iedzīvotāju labklājības uzlabošanā. Pētījums notiks sadarbībā ar Rugāju novada vidusskolas skolēniem un pašvaldības sociālo dienestu. Plānojam, ka Pētījuma anketas sasniegs ikvienu novada māsaimniecību un iedzīvotāju.

Lūdzu esam atsaucīgi, jo šīs zināšanas par to, kas mēs esam, kā mēs dzīvojam šobrīd Rugāju novadā un ko sagaidām no nākotnes, mums (pašvaldībai un nevalstiskajām organizācijām) palīdzēs radīt vairāk iespēju šeit, uz vietas Rugāju novadā - gan izglītoties, gan veicinās nodarbinātību, gan palīdzēs saprast, ko tad mums – visiem kopā un katram atsevišķi vēl īsti vajag, lai mēs dzīvotu arvien labāk!

Pētījums notiek pēc Biedrības "Mēs pasaulē" ierosinājuma. Ja rodas kādi jautājumi vai ierosinājumi, droši var zvanīt Mārītei Orniņai, LMT 263 55 954.

Lūdzu norādiet informāciju par sevi:

1. Vārds, uzvārds

2. Dzīvesvieta

3. Dzimšanas gads, vecums

4. Izglītība, iegūtā profesija

5. Pašreizējā nodarbošanās:

- Algots darbs, darba vieta, amats
- Ir piemājas saimniecība
- Esmu pašnodarbinātais
- Esmu bez darba gadus

6. Papildus prasmes, zināšanas:

- Senie amati (aušana, klūgu pīšana, ābeļu potēšana, u.c.)
- Rokdarbi
- Citi vaļasprieki (konservē, organizē kādus pasākumus, piedalies sacensībās u.c.)

7. Vai vari/vēlies to iemācīt arī citiem? Ko tieši?

8. Nosauc, Tavuprāt, trīs labās lietas - interesantākos pasākumus vai veiksmīgākos projektus, kuri notikuši jebkurā nozarē Rugāju novadā pēdējo 2 gadu laikā ?

9. Nosauc, Tavuprāt, trīs svarīgākās problēmas, kuras novadā būtu jārisina pirmām kārtām?

10. Kādi uzlabojumi, Tavuprāt, būtu nepieciešami izglītības, sabiedriskās kārtības, drošības, veselības aprūpes, sociālo jautājumu, kultūras un sporta pakalpojumos novadā?

11. Vai Tev mājās ir internets? Kāds? Vai lieto pats/pati?

12. Ja Rugājos (Beņislavā, Skujetniekos), lūdzu, atzīmē. Tev piedāvātu apmācības, kādās Tu piedalītos?

☐ Datorprasmes	☐ Svešvalodu apgūšana (angļu, vācu, franču, krievu)
☐ Saimnieciskās darbības uzsākšana	☐ Rokdarbi (pārļošana, adīšana, filcēšana, vai nosauc citus)
☐ Šūšana	☐ Ēdienu gatavošana, pavārprasmes
☐ Kokapstrāde	☐ Cits _____
☐ Vingrošana (ārstnieciskā, aerobika, nūjošana)	☐ Neko negribu
-

13. Kādi sadzīves pakalpojumi Tev un tavai ģimenei būtu nepieciešami tuvāk dzīvesvietai?

☐ Frizētava	☐ Veikals
☐ Galdniecība	☐ Tirdziņi
☐ Autoserviss (vieglie, traktortehnika)	☐ Cits _____
-

14. Vai esi kādas nevalstiskās organizācijas (biedrības) dalībnieks/ biedrs? Vai gribētu būt?

15. Vai esi piedalījies labdarības akcijā? Lūdzu, pastāsti kādā?

16. Kādi pasākumi (vietas) jauniešiem būtu vēl vajadzīgi novadā, lai saturīgi pavadītu brīvo laiku?

17. Vai Rugāju novadā ir vajadzīgs Aprūpes centrs (pansionāts)?

18. Vai Rugāju novadā ir vajadzīgs Dienas centrs senioriem dažādām nodarbībām un veselības profilaksei? Vai Tu (tavi radnieki) izmantotu centru?

19. Tava iespēja – uzdod savu jautājumu vai izsaki ierosinājumu pašvaldībai

Kam adresēts (priekšsēdētājam, izpilddirektorei, speciālistam, u.c.)

Tavs jautājums

5. Biedrība "Atrodi laiku sev" un Ozolu pamatskola (Valkas novada Zvārtavas pagasts)

Radošo darbnīcu apraksti

Radošā pasaku darbnīca ar lupatu lelli Lupi

Vada lelle Lupe.

Lasīta tiek Dzidras Rinkules-Zemzares „Kā Ņauva meklēja draugu”.

Darbnīcā gatavo kaķēnu.

Nepieciešams: papīrs, printējama kaķa siluets (pielikums), līme, šķēres, krāsaini zīmuļi vai krītiņi.

Darba apraksts: izkrāsojam kaķēnu, izgriežam un iezīmētajās locījuma vietas salokam, salīmējam.

Radošā pasaku darbnīca ar Zaķi

Vada Zaķis. (līdz rotāļu mīkstais pīlēns)

Lasītas tiek dažādas grāmatas par pīlēniem.

Darbnīcā gatavo putnēnu.

Nepieciešams: izdrukāts putna siluets, līme, krāsainas putnu spalvas, krāsainie zīmuļi.

Darba apraksts: putnu izkrāsojam, uz spārnu vietām uzlīmējam spalviņas.

Radošā pasaku darbnīca ar Mazo Raganiņu

Vada Mazā Raganiņa.

Lasa Otrīds Preislers „Mazā raganiņa”. Atmin krustvārdu mīklu.

Darbnīcā gatavo sapņu ķērāju.

Nepieciešams: kartons, cirkulis, dzija, šķēres, spalvas, pērles.

Darba apraksts: no kartona izgriež apli, aplim izgriež vidu, lai paliek riņķis, var izmantot jau gatavu apli (plastmasas, koka), aptin ar dziju, iekšpusē ar diegu izveido zirnekļa tīklam līdzīgu pinumu, apļa apakšpusē piesien trīs dzijas pavedienus, uz tiem uzver pērlītes un galos piesien spalviņas.

Variants mazākiem bērniem - zirnekļa tīkls.

Nepieciešams: papīra šķīvji, krāsaini zīmuļi, lineāls.

Darba apraksts: uz papīra šķīvja ar lineāla palīdzību uzzīmē zirnekļa tīklu, var arī uzzīmēt zirnekli, vai arī izgriezt attēlu ar zirnekli un uzlīmēt uz šķīvja.

Radošā pasaku darbnīca ar Princesi

Vada Princese,

Lasa dažādas princešu pasakas: Princeses pazīmes, Sniegbaltīte, Apburtā princese, Skaistule un briesmonis, Pelnrušķīte, Nāriņa.

Darbnīcā gatavo kronīti.

Nepieciešams: tualetes papīra kartona rullītis, ota, šķēres, zelta akrila krāsa, pārļošanas gumija.

Darba apraksts: tualetes papīra rullītim vienā galā iegriež trīsstūrveida robus, veidojot kronīti un nokrāso zelta krāsā, ļauj nožūt, ar adatu apakšmalā izdur divus caurumus, iever gumiju, galus sasien.

Radošā pasaku darbnīca ar Kaķi

Kaķi minēti ļoti daudzās pasakās, tāpēc šoreiz pasaku nelasa, bet gan paši sacer pasaku par kaķi. Taču var arī, protams, lasīt, kā arī izrunāt, kādas “kaķu pasakas” bērni zina.

Darbnīcā gatavo atstarotājus.

Nepieciešams: filcs, diegs, adata, atstarojošā lente, pogas, šķēres, piespraudes aizdare vai mobilā piekariņa cilpa.

Darba apraksts: no filca izgriež kaķa galvu (pieejams šablons), no atstarojošās lentes izgriež aplīti (ovālu), kas būs kaķa purniņš. Piešuj otrā pusē piespraudes aizdari vai augšpusē mobilā piekariņa cilpu, piešuj purniņu, piešuj divas pogas kā acis, vienu pogu kā degumu, ar rupjāku diegu piešuj ūsas.

Radošā pasaku darbnīca ar Vinniju Pūku

Vada Vinnijs Pūks

Lasa dažādas grāmatas par Vinniju Pūku.

Darbnīcā gatavo bites.

Nepieciešams: dzeltenī baloni, melnas pūkainas stieples, divpusējā līmlente, šķēres, melns marķieris.

Darba apraksts: piepūš balonus, aizsien tiem galus. Pūkaino stiepli tin ap balonu, vietām piefiksējot ar divpusējo līmlenti, veidojot raksturīgās bites vēdera “svītras”, no stieples izloka un piestiprina radziņus, seju var iezīmēt ar marķieri, taču var arī pielīmēt papīra acis.

6. Biedrība "Kurmenes vilņi" un Valles vidusskola (Vecumnieku novads) Valodas un tehnoloģiju apgūšanas pieredze Valles vidusskolā

Autors: I. Mazpane

**VIDEO DARBNĪCA
UN VALODAS VILTĪBAS**

PIESAKIES!

Pirmā nodarbība
piektdien, 26. septembrī,
12.50-14.10 - 5., 6. un 9. klase
14.20-15.40 - 7. un 8. klase

Kopumā darbnīcā būs 9
nodarbības, kas notiks
piektdienās.

MĒS:

- veidosim video par tēmām, kas mums ir svarīgas;
- domāsim idejas tā, kā to dara reklāmas aģentūrās;
- radīsim saukļus, kas citiem liek aizdomāties;
- uzzināsim viltības latviešu valodas gramatikā, kas palīdzēs gan mācībās, gan veidojot video.

Darbnīcas mērķi:

- spēcināt skolēnu prasmi mācīties patstāvīgi;
- stiprināt skolēnu latviešu valodas gramatikas zināšanas;
- veicināt izpratni par sabiedrībā aktuāliem procesiem, kas uztrauc arī pašus jauniešus;
- attīstīt jauniešu radošo domāšanu, veidojot sociālās reklāmas;
- virzīt jauniešus izmantot tehnoloģijas jēgpilni;
- vairot motivāciju domāt un rakstīt radoši, pamatoti un gramatiski pareizi;
- stiprināt skolēnu prezentācijas prasmes.

NODARBĪBU AKTIVITĀTES 8.-9. un 5.-7. KLASEI

	Nodarbību mērķi	Aktivitātes
<p>1. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • būs izteicis viedokli par to, ko sagaidi no šīm nodarbībām un kā tev labāk patīk apgūt ko jaunu, • būs noformējis savu valodas viltību rokasgrāmatu, • pratīsi lietot divas valodas viltības, • pratīsi nosaukt vairākas sabiedrībā aktuālas problēmas, • pratīsi saviem vārdiem pastāstīt, kas ir laba sociālā reklāma. 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iepazīšanās mutiski: mani sauc..., man garšo..., es šodien...? • Rakstiski uz līmlapiņām: ko tu sagaidi no šīm nodarbībām: kas palīdz un kas traucē apgūt ko jaunu un interesantu. Skolēni lapiņas pielīmē pie prezentāciju lapām. Veic secinājumus, kas ir kopīgs, ko vēlas visi. • Nodarbību plāns, uzbūve, struktūra: 25% nodarbības paredzēta valodas viltībām, 62% video darbnīcai, 13% atgriezeniskajai saitei. <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķi uz ekrāna. Tie tiek arī izrunāti. • Valodas viltību rokasgrāmatas iekārtošana: a5 formāta krāsainas lapas, savienotas ar "iešuvēju". Katrs skolēns izvēlas to krāsu lapas, kas pašam visvairāk patīk, noformē vāku pēc savas gaumes. • Iepazīstināšana ar Valodas viltību rokasgrāmatas pierakstu struktūru: Katram gramatikas likumam ir savs "profils": 1) Valodas viltības personība (jeb gramatikas likums); 2) Dzīvē izpaužas (jeb piemērs); 3) Mani novērojumi (jeb paša izdomāts piemērs). <i>Sk. pielikumu nr. 1.</i> • 2 valodas viltības: "tikko" un "nākamais un nākošais". Skolēni pieraksta, dalās ar saviem piemēriem un gadījumiem, kad šīs viltības izmanto dzīvē. • Video – sociālā reklāma par vārdu spēku. Jautājums par video uz ekrāna: kāda atšķirība starp šiem teikumiem: "Esmu aklis. Lūdzu, palīdziet!" un "Ir skaista diena, un es to nevaru redzēt." Neliela diskusija par valodas spēku un nepieciešamību izteikties precīzi un mērķtiecīgi. • Darbs individuāli: uzraksti 5 lietas, attieksmes, īpašības, ieradumus, kas notiek pasaulē un kas tevi uztrauc! • 3 sociālo reklāmu piemēri. Pēc katras sociālās reklāmas diskusija/ saruna par jautājumiem: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Kādas sajūtas sociālā reklāma izraisa?</i> - <i>Kas bija sociālās reklāmas galvenā doma (ziņa/ ko tā "vēlas" sabiedrībai pavēstīt)?</i> - <i>Kas ir tās mērķa auditorija?</i> <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atgriešanās pie nodarbību mērķiem. Katra mērķa novērtējums ar īkšķu metodi (īkšķis augšā – mērķis sasniegts pilnībā, īkšķis lejā – nav sasniegts nemaz) • Atgriezeniskās saites aplis: kā es šobrīd jūtos, ko paņēmu līdzi no šīs nodarbības. 	

<p>2. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pratīsi lietot divas valodas viltības, • pratīsi grupā vienoties, kāda ir laba sociālā reklāma, • pratīsi grupā vienoties, par ko veidosiet video 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava <p><i>Uz lielas lapas ar marķieri uzzīmēta ainava, skolēnu uzdevums ir uzrakstīt uz līmlapiņas savu vārdu, skatoties ainavā novietot lapiņu atbilstoši savām sajūtām. Katrs skolēni īsi pamato savas lapiņas novietojumu.</i></p> <p><i>Nodarbības pašās beigās dalībnieki vēlreiz atgriežas pie sajūtu ainavas, lai pārvietotu vai atstātu savu lapiņu turpat. Dalībnieki atkal pamato savu izvēli.</i></p> <p><i>Variācijas: lapiņu vietā var veidot mazus, sajūtām atbilstošus objektus no plastilīna, izlocīt no papīra, zīmēt, izvēlēties savām sajūtām atbilstošu nelielu priekšmetu.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Atgriezeniskā saite par pagājušajā nodarbībā sniegtajām atbildēm uz jautājumu “Ko es sagaidu no šīm nodarbībām” <p>- Visu, kas ir iespējams - Daudz ko - Es vēlos šajās nodarbībās iemācīties taisīt filmu, multenes. - Ka daļīs konfektes - Taistīt trilleri - Es gribētu iemācīties samontēt video - Lai būtu jautri un lai visi būtu klausīgi - Ka taisīs šausmeni - Es vēlos uztaisīt īsfilmu par sevi un Latviju - Iemācīties filmēt filmas, sagaidu no šīm nodarbībām labi pavadīt laiku</p> <p>Atbilžu salāgošana ar nodarbības plānoto – ko mēs darīsim, ko nē (konfektes – ja paši atnesam, trilleri – pašu ziņā, kādā stilistikā video veidot u. tml.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbību iekšējās kultūras noteikumu izstrāde jeb atbilžu apkopojums uz jautājumiem: kas palīdz un kas traucē, apgūstot ko jaunu un interesantu: Lūk, atbildes: palīdz praktiski darbi, klusums, radi, draugi, ģimene, mācības, videofilmas, komiksi, Ilze; traucē troksnis, mācības, cilvēki, kas neuztver nopietni mācības un darbu X, Y (cilvēki, kuri traucē, bet kuru vārdus neminējām). Nonācām pie vienotiem uzvedības kritērijiem. <p><i>Lai nodarbībās visiem būtu patīkami:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • es cienu citus un citi cienu mani <i>(kamēr viens runā, pārējie klausās; cienu citu cilvēku īpašumu; pret citiem iztuos ar iejūtību un sapratni);</i> • ar atdevi strādāju pie sava darba <i>(daru to, kas paredzēts; darbā ieguldu visu savu garīgo spēku; savu darbu kārtīgi pabeidzu);</i> • palīdzu citiem un citi palīdz man <i>(ja nepieciešams, lūdzu palīdzību; ja kādam gadās ķibeles, no sirds palīdzu).</i> <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pagājušas reizes valodas viltību atkārtojums. • 2 jaunas valodas viltības: “pašreiz” un “jutīgs un jūtīgs”. • Valodas viltību ķēde: <p>1. Uzraksti vienu teikumu par prieku, iesaistot vārdu «pašreiz»! 2. Padod uzrakstīto blakussēdētājam pulksteņa rādītāja virzienā! Izlasi to teikumu, ko saņēmi! Uzraksti turpinājumu – vienu teikumu, kur būtu iesaistīts vārds «jūtīgs». 3. Padod uzrakstīto blakussēdētājam pulksteņa rādītāja virzienā! Izlasi teikumu, ko saņēmi! Uzraksti turpinājumu – vienu teikumu, kur būtu iesaistīts vārds «jūtīgs».</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valodas viltību siena (sk. pielikumā nr. 3): <p>1. Pielīmē lapiņu pie lielā papīra! 2. Izlasi, ko sarakstījuši citi! 3. Pielīmē papīra strēmelīti pie tās viltību ķēdes, kas tev patīk vislabāk! 4. Pamato savu izvēli!</p> <ul style="list-style-type: none"> • Labu sociālo reklāmu kritēriju izveide: skolēni pēc <i>think-pair-share</i> metodes atbild uz jautājumiem: Kas raksturīgs sociālajām reklāmām un kas tām ir kopīgs? Kas reklāmu padara interesantu? Kādam jābūt beigu sauklim? Kāds sajūtas sociālajai reklāmai jāizraisa? <p><i>Think-pair-share metode - sākumā skolēni uz jautājumiem atbild patstāvīgi pierakstos, tad apspriežas pāros, izvēloties labākās/atbilstošākās atbildes, visbeidzot ar atbildēm dalās lielākā grupā. Tādā veidā tiek iegūtas pārdomātas atbildes no lielas grupas. Ieguvums – strādā visi, laika ekonomija, skolēni mācās viens no otra.</i></p>
---	--

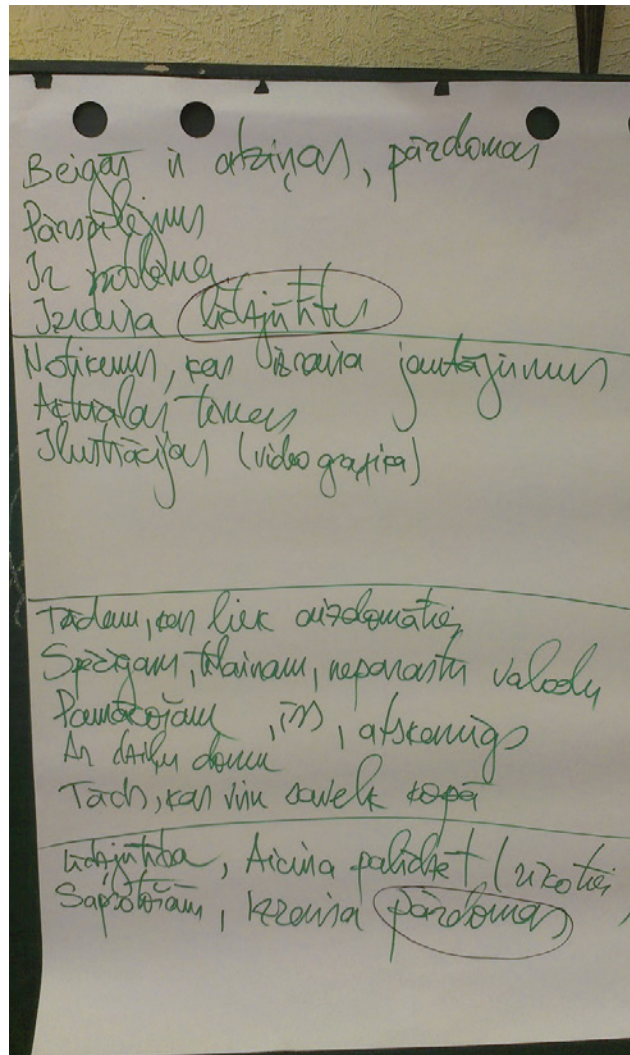
		<p>Nodarbības vadītāja atbildes pieraksta uz prezentāciju lapas. <i>Sk. pielikumu nr. 2</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Secinājumi, vienošanās par pāris nozīmīgākajām labas sociālās reklāmas pazīmēm. • 5 lietu, kas uztrauc pasaulē/ sabiedrībā apspriešana mazās grupās. Darba grupu izveide, vienošanās par tēmu, par ko tiks uzņemts video. <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava. <p>5.-7. klase apgūst citas, vienkāršākas valodas viltības, kā arī nodarbībās ir lielāks uzsvars uz iekšējās kultūras noteikumiem.</p>
<p>3. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pratīsi lietot divas valodas viltības, • pratīsi noteikt video kompozīciju, • pratīsi grupā vienoties par video scenārija struktūru, • pratīsi saviem vārdiem pateikt, kā labāk sadarboties grupā. 		<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valodas viltības: “pašreiz” un “jutīgs un jūtīgs”. • Valodas viltību ķēde • Valodas viltību siena: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Pielīmē lapiņu pie lielā papīra!</i> - <i>Izlasī, ko sarakstījuši citi!</i> - <i>Pielīmē rozā papīra strēmelīti pie tā teikuma, kas tev šķiet visinteresantākais!</i> - <i>Pielīmē zaļu papīra strēmelīti pie tā teikuma, kas tev šķiet vispareizākais!</i> • Stāsts, stāsta kompozīcija. • Video analīze: nosaki video kompozīcijas daļas: ekspozīciju, sarežģījumu, darbības attīstību, kulmināciju un atrisinājumu. • Video stāsta plānošana grupā, ievērojot kompozīciju. <i>(sk. pielikumu nr. 4)</i> <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava.
<p>4. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pratīsi lietot vienu valodas viltību, • pratīsi grupā vienoties, par video scenārija struktūru, • pratīsi pratīsi izveidot video kadru plānu 		<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava ar plastilīnu <i>(sk. pielikumā nr. 5)</i> • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iepriekšējo valodas viltību atkārtojums • Valodas viltība “mobils, sterils, debils” • Valodas viltību ķēde. • Valodas siena • Ievads video kadru plānošanā: kā veidot video kompozīciju (trīs trešdaļu princips), kādi ir kadru veidi, kā veidojas video noskaņa un laika izjūta <i>(piemēru sk. pielikumā nr. 6)</i>. <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava.

<p>5. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pratīsi lietot vienu valodas viltību, • pratīsi grupā vienoties, par video scenārija struktūru, • pratīsi izveidot video kadru plānu 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Video kadru plāna veidošana – stāsta pārņemšana uz kadru plānu, plānojot, kas filmēsies, kāds būs kadrējuma leņķis, noskaņa, ritms, kādi rekvizīti nepieciešami (<i>sk. pielikumā nr. 7</i>) • Video saukļa domāšana. (kritēriji jau izdomāti 2. nodarbībā, tie vienmēr atrodas darbnīcas telpā pie sienas) <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava. <p>5.-7. klases skolēnu plānu nācās mainīt neregulāra nodarbību apmeklējuma dēļ. Šie skolēni filmē patstāvīgi un veido dokumentālas īsfilmas: viena grupa filmē skolas lāpu gājienu, otra grupa – skolas basketbola izlases puišus.</p> <p>Šie skolēni pirms filmēšanas izveidoja plānus ar kadriem, kas jāuzņem, un jautājumiem, kas jāuzdod lāpu gājiena un basketbola treniņa dalībniekiem.</p>
<p>6. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pratīsi lietot vienu valodas viltību, • pratīsi uzlabot kadru plānu (ja nepieciešams) • pratīsi filmēt, vadoties pēc kadru plāna 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava ar krāsainiem papīriem • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iepriekšējo valodas viltību atkārtojums • Valodas viltība “manuprāt, protams, pirmkārt” • Uzdevums: <p>1. Uzraksti 3 teikumus par video veidošanu, iesaistot vārdus «manuprāt», «pirmkārt», «protams»! 2. Pielīmē savu lapiņu pie lielās lapas, kas atrodas uz durvīm! 3. Izlasi to, kas rakstīts un pārējām lapiņām un uzraksti komentāru pēc «Paslavē! Pajautā! Piedāvā!» metodes!</p> <p>! – Paslavē! ? – Pajautā! * - Piedāvā!</p> <p>(<i>sk. pielikumā nr. 8</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Filmēšana ar uzdevumu <p>- Filmējiet vienu un to pašu kadru vismaz 3 reizes 3 dažādos leņķos! (No priekšas, no sāna, tuvplāns, tālplāns...)</p> <p>- Ņemiet vērā kadra kompozīcijas paņēmienus!</p> <p>- Rūpējieties, lai kadri neraustās!</p> <p>- Rūpējieties, lai var saprast, kas tiek filmēts! (labs apgaismojums; var redzēt darbību; nav par tālu, nav par tuvu)</p> <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava.

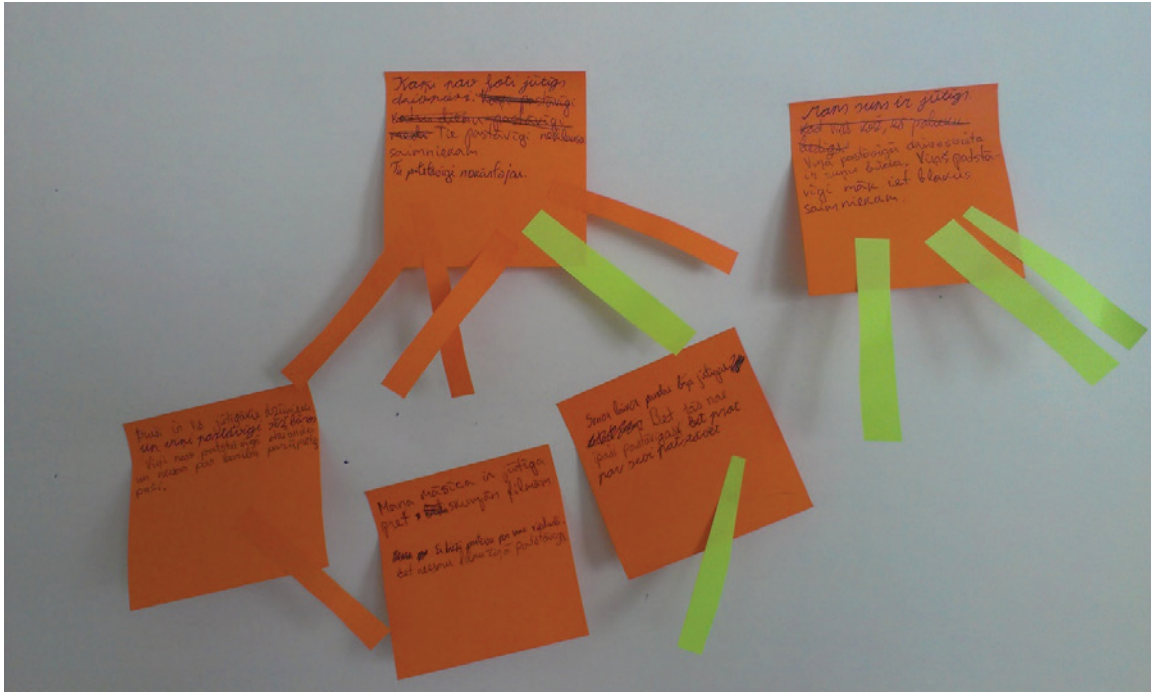
<p>7. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pratīsi lietot vienu valodas viltību, • Pratīsi montēt video (griezt, pievienot skaņu) atbilstoši kadru plānam 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava ar uz lapiņām uzrakstītiem tēlainiem teikumiem, kas ataino tā brīža sajūtas. • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Iepriekšējo valodas viltību atkārtojums • Valodas viltība “sēdieties un sēžaties” jeb darbības vārdi pavēles un īstenības izteiksmē • Video montēšana: video montēšanas programmas Windows Movie Maker apgūšana. Safilmētā materiāla montēšana, skaņu efektu un mūzikas pievienošana video atbilstoši kadru plānam. • Trūkstošā materiāla filmēšana. <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava.
<p>8. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pratīsi ar viktorīnas palīdzību pārbaudīt savas zināšanas par apgūtajām valodas viltībām, • Pratīsi kopā ar grupas biedru pastāstīt par sava video galveno domu, video veidošanas gaitu, kurioziem un ieguvumiem. 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava – ar plastilīnu • Nodarbības mērķi <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valodas viltību viktorīna: uz projektorā ekrāna viktorīna testa veidā ar 4 iespējamām atbildēm. Katram dalībniekam 4 krāsainas lapas ar A, B, C, D. Jautājumi – par apgūtajiem gramatikas likumiem. Uzvarētājam neliela balva. • Video slīpēšana – ja nepieciešams. • Gatavošanās video prezentācijai, kurā dalībnieki stāsta: <ul style="list-style-type: none"> - <i>par sava video galveno domu, ideju,</i> - <i>par video veidošanas gaitu,</i> - <i>kurioziem, kas piedzīvoti</i> - <i>un to, ko šajā procesā iemācījās.</i> • Prezentācijas izmēģinājums <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nodarbības mērķu īstenojuma novērtējums. • Sajūtu ainava.
<p>9. Pēc šīs nodarbības tu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pratīsi prezentēt savu darbu. 	<p>Ievads</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sajūtu ainava – zīmētā tiek papildināta, tiek zīmēts klāt tā, lai visi būtu apmierināti un izpaukušies. <p>Galvenā daļa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Darbu pirmizrāde un prezentācija • Vieses, video pazinējas Laumas Tučas komentāri, ieteikumi. <p>Nobeigums</p> <ul style="list-style-type: none"> • Darbnīcas dalībnieku sveikšana, balvas. • Noslēguma vārdi, atvadīšanās.

Pielikums nr. 1

Pielikums nr. 2

Pielikums nr. 3

VIDEO SCENĀRIJA PLĀNOŠANA

GRUPAS DALĪBŅIEKU VĀRDI _____

VIDEO TĒMA _____

Noskaņa (vācamaz 2 teikumi):

Vide (kur notiek darbība? Apraksti vācamaz 4 teikumus, kā izskatās video notikuma vietā):

Darbojošās personas/tēli:

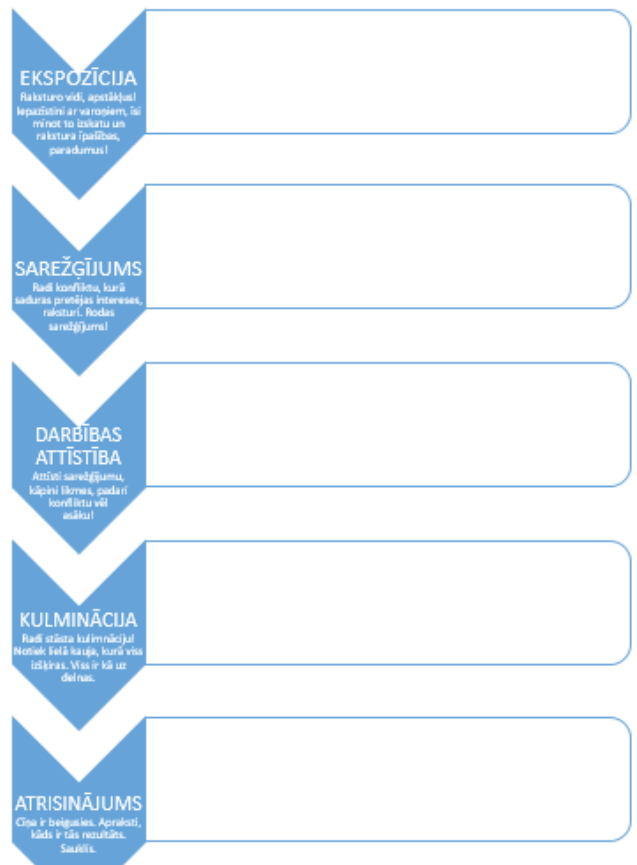
1. Vārds: _____ Raksturs: _____
 Izskats: _____

2. Vārds: _____ Raksturs: _____
 Izskats: _____

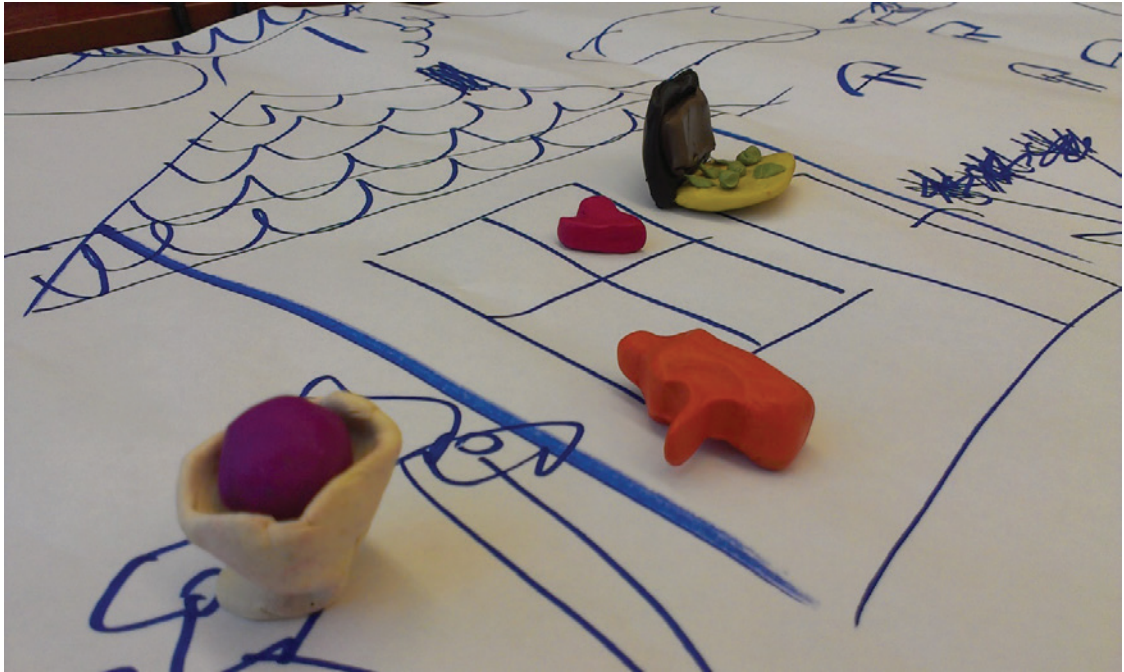
3. Vārds: _____ Raksturs: _____
 Izskats: _____

Video galvenā doma:

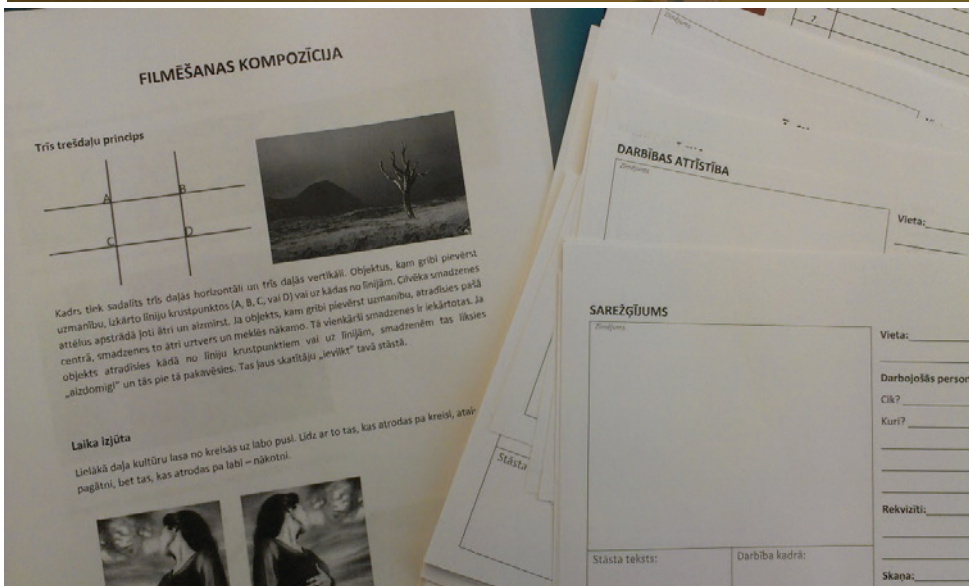
Sauklis video beigās (dažas vārdos paskaidro galveno domu, mašīna uz darbību):

Pielikums nr. 4

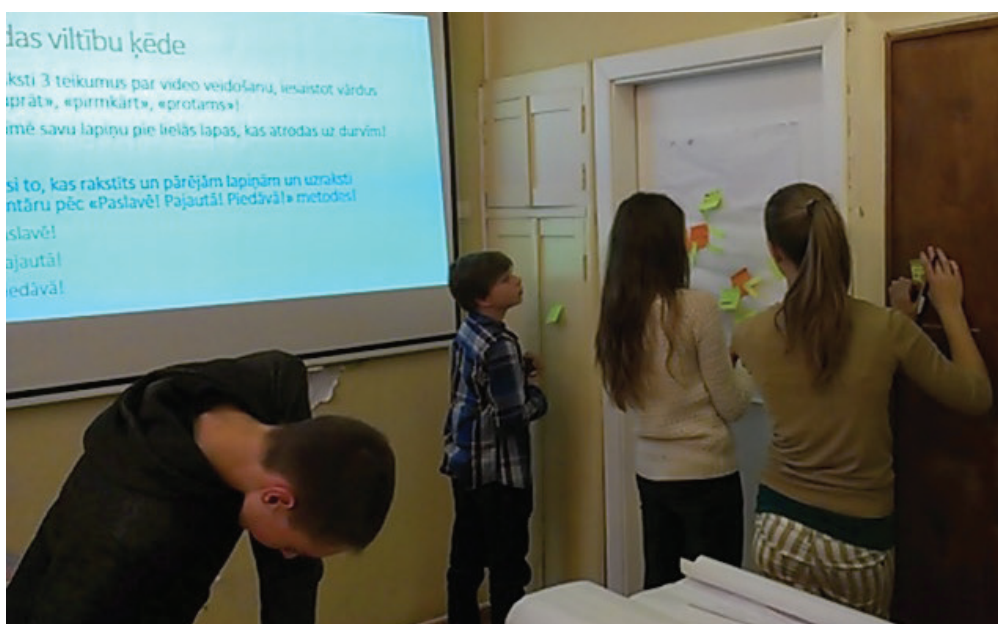
Pielikums nr. 5

Pielikums nr. 6

Pielikums nr. 7

Pielikums nr. 8

Secinājumi par videodarbnīcu norisi un rezultātiem

	Darbnīcas mērķi	Paveiktais	Secinājumi
1.	<p>spēcināt skolēnu prasmi mācīties patstāvīgi;</p>	<p>Nodarbībās jaunieši patstāvīgi iekārtoja pierakstus, vērtēja un komentēja viens otra veikumu, to ņēma vērā un savu darbu uzlaboja. Piemēram, veidojot video kadru plānu, grupas komentēja viena otras darbu un pēc tam apņēmas, ko no dzirdētā ieviesīs dzīvē, pamatojot kāpēc. Mācību process tika organizēts tā, lai jaunieši justos droši kļūdīties un no savām kļūdām mācīties. Piemēram, 8. klases meiteņu grupa pēc pirmā video filmēšanas piegājiena secināja, ka viņas neapmierina safilmētā materiāla kvalitāte. Meitenes secināja, kādēļ šāda informācija izveidojusies un, ņemot vērā laika grafiku, izplānoja vēl vienu filmēšanu, kas izdevās ļoti labi.</p> <p>Īpaši liela nozīme patstāvīgas mācīšanās procesā ir pašu veidotiem kvalitātes kritērijiem. Pirmajās nodarbībās nevis uzreiz ķērāmies pie filmēšanas, bet gan analizējām labos un sliktos piemērus, secinot, kas ir galvenie kritēriji, kas veido labu video.</p> <p>Darba gaitā šie kritēriji vienmēr bija nodarbību telpā pie sienas, lai jauniešiem ir iespēja pārlicinātis, vai viņu darbs atbilst tam, ko paši uzskata par labu. Par darba vērtēšanu pēc pašu kritērijiem viņiem tika laiku pa laikam atgādināts.</p>	<p>Lai veidotu vidi, kur jaunieši ir gatavi patstāvīgi mācīties, jārēķinās, ka šī vide būs eksperimentālā un tādēļ tai jābūt drošai – lai kļūdas nemazinātu vēlmi darboties. Nodarbību vērtējuma anketā uz jautājumu, kas, tavuprāt, bija visbūtiskākais šajās nodarbībās, jaunieši vidēji vērtē ar 8,7 un atbild:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iemācīties sadarboties, saprast, uz ko var pajauties; - Strādāt pāri, jo kopā esam spēcīgāki; - Atrast dziesmas, jo tas bija grūti; - Filmēt filmu, jo tas aizņem daudz laika. <p>Atbildes ir daudzveidīgas, taču viss minētais bija jauniešu patstāvīgā darba rezultāts. Patstāvīga mācīšanās noteikti prasa spēju sadarboties, strādāt pāros un grupās, patstāvīgi meklēt informāciju (dziesmu) un “nemest plinti krūmos” pat, ja darbs (filmēšana) aizņem daudz laika.</p>

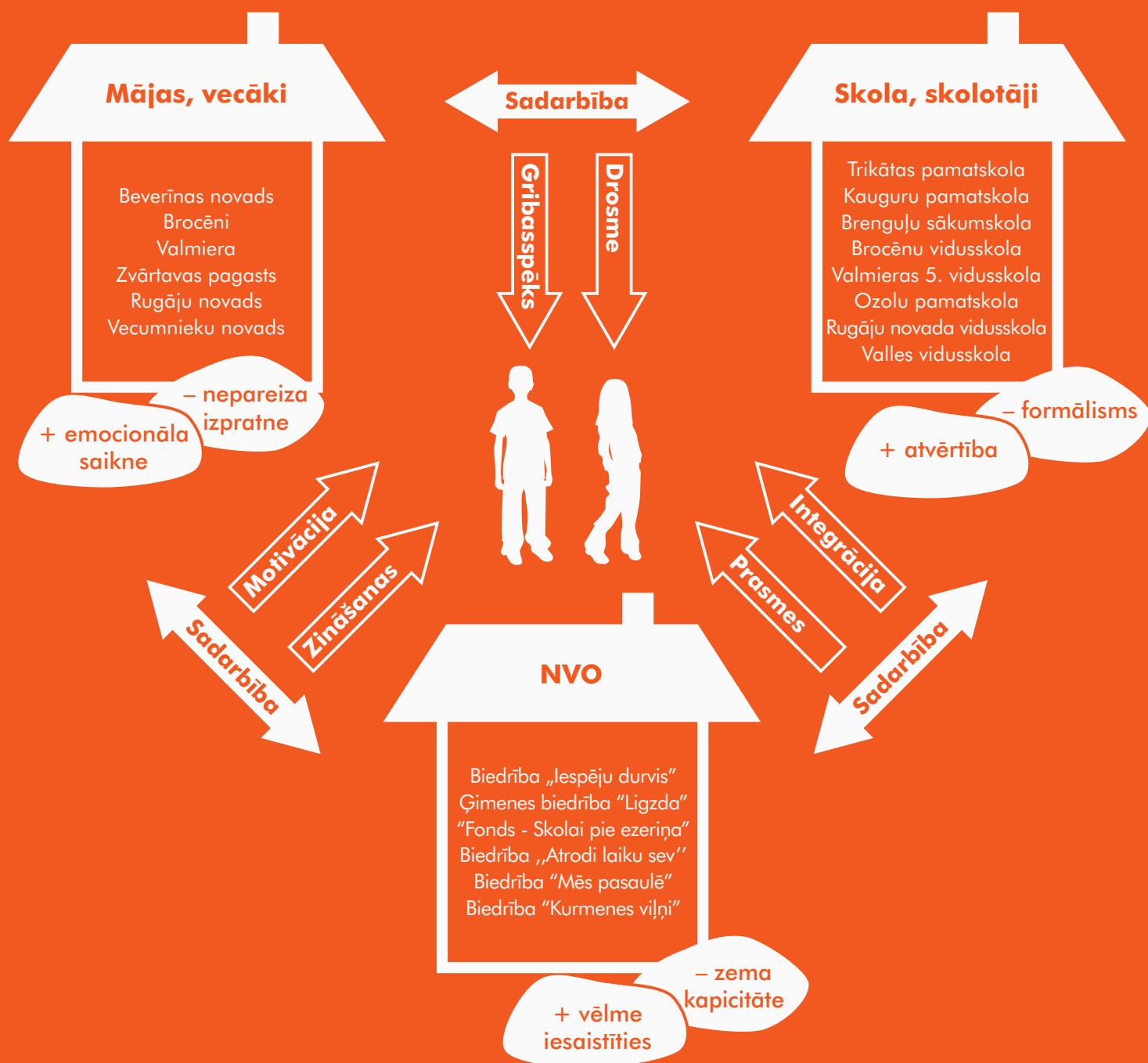
<p>2. stiprināt skolēnu latviešu valodas gramatikas zināšanas;</p>	<p>Skolēni katras nodarbības sākumā apguva valodas viltības jeb latviešu valodas gramatikas likumus. Analizēja piemērus, veidoja piemērus paši un viens otra veikumu vērtēja, pamatodami, kādēļ kāds teikums ir pareizs vai interesants. Skolēni šo nodarbību daļu vidēji vērtē ar atzīmi 7,5 no 10.</p> <p>Pamatojums:</p> <ul style="list-style-type: none"> - daudz ko jau zināju, bet atkārtot nenāk par ļaunu; - es šīs valodas viltības zināju iepriekš, tādēļ man šīs nodarbības daļa likās mazliet garlaicīga; - man tas noderēja. - Tad es uzzināju, kā pareizi jāraksta viss. <p>Priekšpēdējā nodarbībā tika organizēta viktorīna ar 15 jautājumiem par valodas viltībām. Piedalījās 3 skolēni. Rezultāti – 14/15, 12/15 un 9/15.</p>	<p>Nodarbības daļa, kurā jaunieši atkārtoja, nostiprināja vai iepazīnās ar jauniem valodas gramatikas likumiem, kopumā vērtēta kā visneizinteresantākā. Lai arī skolēni darba gaitā un anketās atzīst, ka tas ir noderīgi, lielākaiz entuziasms tiek veltīts video daļai.</p> <p>Iespējams, valodas viltību daļu nepieciešams vēl vairāk integrēt video sadaļā. Lai arī izvēlētie valodas likumi bija populārākās kļūdas, ko pieļauj arī žurnālisti, ko bieži izmanto, tomēr nākamreiz uz šiem likumiem vajadzētu vēl mērķtiecīgāk atsaukties, meklēt piemērus presē, TV raidījumos u.c. Vislabāk, ja izdotod šo likumu lietojumu atrast video formātā.</p>
<p>3. veicināt izpratni par sabiedrībā aktuāliem procesiem, kas uztrauc arī pašus jauniešus;</p>	<p>Pirms jaunieši sāka paši veidot stāstus un filmēt video, viņi analizēja aptuveni 7 sociālo reklāmu piemērus, kas vēstīja par dažādām sabiedrībā aktuālām tēmām: drošības jostas lietošanu, ātruma ierobežojuma ievērošanu, vārdu spēku, seksuālu vardarbību, dzīvnieku tiesībām, dabiskais skaistums, preses vārda brīvība. Tādā veidā tika aktualizēta jauniešu domāšana par sabiedrībā aktuālām tēmām, tika spriests, kādēļ minētās tēmas ir būtiskas ne tikai dažiem cilvēkiem, bet visai sabiedrībai.</p> <p>Jaunieši paši izvēlējās vairākas, viņuprāt, aktuālas tēmas, no kurām grupās izvēlējās vienu, par ko veidos video.</p>	<p>Rezultātā tika izveidotas divas filmas – par atbildību pret mājdzīvniekiem un par atkarību no mobilajiem tālruniem. Šīs bija tēmas, kas jauniešus uztrauca. Atkarību no mobilajiem telefoniem puīši bija novērojuši skolā, bet meitenes. Domājot par saviem mājdzīvniekiem, iedziļinājās atbildības tēmā.</p>
<p>4. attīstīt jauniešu radošo domāšanu, veidojot sociālās reklāmas;</p>	<p>Radošo domāšanu attīstīt bija nepieciešams neskaitāmās situācijās, piemēram, jau minētajā, kur meitenēm vajadzēja video materiālu pārfilmēt. Meitenes pašas atzina, ka procesa gaitā bija nepieciešams pielāgoties situācijai, izdomāt un realizēt jaunas idejas, piemēram, kā piedabūt kaķi iet tur, kur scenārijā paredzēts.</p> <p>Puīši savukārt atrisināja ainu, kurā telefonatkarīgo notriec mašīna.</p> <p>Radošā domāšana tika attīstīta arī nodarbību valodas viltību sadaļā, kur jauniešiem pašiem vajadzēja papildināt vienam otra teikumus ar turpinājumu.</p>	<p>Brīvā gaisotne, droša vide, pozitīvs novērtējums un labu piemēru esamība mudina mēģināt ko jaunu un nebijušu. Tāpat arī būtiski radināt jauniešus problēmu priekšā neieslīgt paralīzē, bet uzreiz domāt risinājumus. Noslēguma pasākumā jaunieši atzina, ka, veidojot video, jābūt elastīgiem.</p>

5.	virzīt jauniešus izmantot tehnoloģijas jēgpilni;	Tehnoloģijas nodarbībās tika izmantotas, gan demonstrējot video (projektors, dators), gan filmējot (planšetdatori, telefoni), gan montējot (datori datorklasē).	Jaunieši filmēšanā izmantoja telefonus un planšetdatorus. Tas mudināja viņus domāt gan par tehnoloģiju atmiņas apjomu, uzlādi, datu pārnesi, gan par trīsošu roku jautājumu un kā to risināt. Filmētā materiāla apskate rosināja domāt par kadra apgaismojumu un to, kā safilmētais materiāls atšķiras no realitātē redzētā. Kādas ir realitātes un video attiecības. Jaunieši ātri aptvēra Windows Movie Maker programmu. Ja sākumā jaunieši gaidīja, kad viņiem pateiks priekšā, tad beigās, mudinot viņus eksperimentēt, jaunieši šad un tad izteica piezīmes kā “mēs zinām”, “es domāju, ka zinu, kur meklēt”, “laikam te” un tml.
6.	vairot motivāciju domāt un rakstīt radoši, pamatoti un gramatiski pareizi;	Jaunieši paši rakstīja stāstu, balstoties uz stāsta piecdaļīgās kompozīcijas pamatprincipiem. Rakstīto viņi pamatoja, atbildot uz jautājumiem, ko uzdeva otra grupa. Gramatiski pareizi skolēni rakstīja nodarbību valodas viltību sadaļā. Video scenārija daļā gramatikas lietojums bija neprecīzāks.	Secinājums ir, ka radoša atmosfēra ir cieši saistīta ar drošu un pozitīvi lādētu gaisotni, kā arī sākumā pašu izvirzītiem mērķiem – kritērijiem labam video. Būtiski ir paļauties uz jauniešu domām, radīt situācijas, kur nav vienas pareizas atbildes, bet lēmumu nosaka pamatojums un iekšēja pārliecība. Tas rada drosmi riskēt un darīt ko jaunu. Ar gramatiski pareizu valodu, protams, vēl ir jāstrādā. Pagaidām skolēniem ir vidēja vai pat pavāja izpratne par valodas likumu saistību ar “reālo dzīvi”.
7.	stiprināt skolēnu prezentācijas prasmes.	Skolēni noslēguma pasākumā prezentēja savas filmiņas, pastāstot par to galveno domu, veidošanas procesu, kurioziem, kas radušies veidošanas gaitā, kā arī par apgūtajām jaunajām prasmēm. Skolēni bija uztraukušies. Stāstījums sākotnēji bija saraustīts, taču dabisks un, sajūtot, skatītāju atsaucību, filmu veidotāji atbrīvojās un pastāstīja vairākus interesantus faktus no filmas veidošanas aizkulizēm.	Prezentācijas prasmes ir attīstāmas un attīstāmas, taču tās ir jēgpilnas tad, ja prezentējamajā materiālā ir tiešām ieguldīts darbs un to gribas aizstāvēt un citiem rādīt. Ir nepieciešams vēl un vēl radīt iespējas jauniešiem lepoties un aizstāvēt savus darbus.

Kopējie secinājumi, mācība, “līdzī nemamais” nākamajām reizēm:

- Gan apmeklējums, gan intereses noturība par apgūstamo vielu 8.-9. klašu grupā bija daudz labāki. Iespējams, jaunākiem skolēniem nepieciešams plānot cita veida aktivitātes, kur rezultāts redzams ātrāk, ne tikai pēc 9 nodarbību intensīva darba. Iespējams, jaunākos dalībniekus atbaidīja valodas viltību sadaļa. Līdz ar to, nākamreiz valodas viltības jāintegrē plūstošāk, jārūpējas par aktivitātēm, kur rezultāts redzams katras nodarbības beigās vai, piemēram, ik pēc 2 nodarbībām. Video veidošana paredz lielu gatavošanos, līdz ar to jaunākajiem piemērotāk būtu, piemēram, komiksu veidošana.
- Tie, kas izturēja līdz beigām, jūtas gandarīti. Par to liecina noslēgumu anketu atbildes uz jautājumu “Ja tev vajadzētu savam draugam pastāstīt par šīm nodarbībām, ko tu teiktu?” Atbildes: ka te var izsmieties un mācīties; to, ka tur ir interesanti un viegli; ja tevi interesē video veidošana, tad šī ir īstā vieta, kur to iemācīties; ka tas izskatās viegli, bet tas ir ļoti laikietpilns darbs. Ieteiktu visiem izmēģināt veidot filmu un neapstāties pie izvirzītā mērķa.
- Uz filmu prezentāciju bija ieradušies arī skolēni, kuri pārtrauca nākt uz nodarbībām. Filmas skatījās ar interesi, daži palika arī uz neformālo daļu.
- Skolotāji, kas apmeklēja filmu pirmizrādi, atzina, ka nebija gaidījuši tik labu kvalitāti – ka skolēni paši spēj atrast un pievienot video mūziku, ka it montāža. Sociālo zinību skolotāja lūdza jauno režisoru atļauju demonstrēt filmiņas soc. zin. stundās. Skolotāji pauda interesi un plānus, kā skolēnu apgūtās prasmes izmantot tālāk, piemēram, konsultējot citus skolēnus, veidojot filmas skolas pasākumiem.

Kā veidot stiprus pamatus bērnu attīstībai un izglītībai

Sadarbības projekts

„Mācāmies mācīties: skolu un biedrību sadarbības modeļu veidošana mācīšanās motivācijas paugstināšanai sešās Latvijas kopienās”

2014. gads

Ko nozīmē mācīties? Kā es mācos mācīties? Kā man patīk mācīties? Kā es gribētu mācīties?

Santa, 15 gadi, Zvārtava

Mācīšanās ir kā braukšana kosmosā, uz kuru ir jāgatavojas un arī daudz kas jāpārcieš.

Eduards, 7 gadi, Rugāji

Mācīšanās ir kad domā.

Edijs, 11 gadi, Brocēni

Vislabāk es mācos, ja mani pūliņi tiek novērtēti. Man patīk mācīties, smejojoties par savām kļūdām.

Sabīnes mamma Mārīte, 40 gadi, Brenguļi

Lasu un mēģinu iztēloties, kā tas izskatās.

Karīna, 16 gadi, Trikāta

Lai būtu saprotami, nevis skolotājs uzreiz prasa atbildi, bet var aprunāties un sadarboties ar vienaudžiem.

Skolotāja Ilva, 60 gadi, Kauguri

Man patīk mācīties pie mūzikas, bet lai tā nebūtu skaļa.

Ances Luīzes Apsītes mamma, 45 gadi, Valmiera

Mācīties var līdz sirmam vecumam. Tu katru dienu vari apgūt, ko jaunu, interesantu.

Toms, 13 gadi, Trikāta

Es gribētu, lai bišķiņ varētu pamācīties brīvā dabā – svaigs gaiss, varētu padomāt.

Eva, 13 gadi, Rugāji

Man vislabāk patīk mācīties ar piemēriem no dzīves. Tie vislabāk paliek atmiņā un liekas visinteresantākie.

Anita, 52 gadi, Kauguri

Man patīk mācīties ātri.

Linda, 9 gadi, Trikāta

Gribu rakstīt ar zīmuli, lai varētu izdzēst.

Evelīna, 17 gadi, Brocēni

Man patīk mācīties netradicionāli, lai būtu pārsteiguma moments. Tajā mirklī rodas interese par lietām.

Anete Grīviņa, 17 gadi, Valmiera

Skolā es gribētu mācīties ar aktivitātēm, pildot dažādus eksperimentus. Pētot kaut ko, nevis tikai pildot uzdevumus un rakstot tos klādē.